

Sportief in de buurt

De meerwaarde van de schoolsportvereniging

Nanne Boonstra
Niels Hermens
Ron van Wonderen

Juni 2009

Inhoudsopgave

1. Leesvervangende samenvatting	5
2. Inleiding	15
3. Onderzoeksopzet	21
4. Resultaten kinderen	23
5. Resultaten ouders	31
6. Resultaten leerkrachten	37
7. Resultaten trainers	41
8. Conclusies en aanbevelingen	47

1. Leesvervangende samenvatting

'De Schoolsportvereniging moet zo snel mogelijk over heel Nederland uitgerold worden. Als het er nog niet was, had het uitgevonden moeten worden. De Schoolsportvereniging staat zeker in de top van de 15 verschillende proeftuinen.'

Erica Terpstra, voorzitter NOC*NSF

Uitgesproken bij de huldiging van het 1000^e lid van de Schoolsportvereniging op donderdag 18 juni.

Het Rotterdamse College mag in zijn handen klappen. De schoolsportvereniging blijkt een enorme aanwinst te zijn voor de Maasstad door kinderen in sociaal-economisch zwakke wijken georganiseerd te laten sporten. De schoolsportverenigingen (SSV's) zijn in staat om maatwerk te leveren in zogenaamde krachtwijken en slagen erin om op een laagdrempelige manier kinderen te verleiden om lid te worden van een sportvereniging. Lid zijn van een sportclub is voor veel kinderen in deze wijken geen vanzelfsprekendheid. Uit onderzoek in de 40 Vogelaarwijken blijkt dat slechts 7,4% van de bewoners lid is van een sportvereniging, tegen 31% gemiddeld in Nederland (Duijvestijn, 2007: 26).¹ Uit deze studie komt ook naar voren dat het lage percentage verenigingslidmaatschap ook geldt voor Vogelaarwijken met goede sportvoorzieningen en sportaanbieders. Het SCP-onderzoek naar maatschappelijke participatie van kinderen (SCP, 2009) concludeert dat heel vaak financiële redenen worden genoemd voor niet-deelname aan sport. Voor bijstandkinderen geldt dit nog sterker. Het interessante aan de SSV's is dat ze erin slagen om deze drempel te nemen: mensen geven een tekort aan financiën niet als reden aan om *geen* lid te worden van de SSV. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de coördinator van de locale SSV de ouders informeert over en ondersteunt bij het gebruik maken van de stedelijke sportstimuleringsregeling, het Jeugdsportfonds.² Kinderen van 4 tot en met 17 jaar van ouders die maximaal 120% van het minimuminkomen (€ 1.350 per maand) verdienen, komen hiervoor in aanmerking. In Rotterdam is het Jeugdsportfonds ondergebracht bij Rotterdam Sportsupport, de organisator van de SSV's.

De inzet van SSV's sluit mooi aan bij de gemeentelijke aandacht in Rotterdam om te investeren in de jeugd. De SSV maakt wijken kindvriendelijker doordat meer kinderen met plezier naar school gaan, de maatschappelijke participatie en de gezondheid van de kinderen toeneemt. Daarbij komt dat het imago van de wijken mogelijk verbetert door de focus op

¹ Duijvestijn, P. (2007). *Sociale infrastructuur van de 40 'krachtwijken' in beeld*. Amsterdam: DSP.

² Van de 776 leden van de 6 onderzochte SSV's maken 343 gebruik van het Jeugdsportfonds.

sport. Het Sociaal Platform Rotterdam heeft eerder in een advies gesteld dat sport meer moet worden ingezet als middel voor kwaliteitsverbetering van wijken.

Vier op de tien kinderen lid

Uit ons onderzoek blijkt dat de ouders, trainers, docenten, maar vooral ook de kinderen nog steeds enthousiast zijn over de SSV's. Dit is een belangrijke bevinding omdat die aangeeft dat de vernieuwende aanpak is opgenomen in de reguliere werkwijze en daarmee zijn bestaansrecht aantoonde. De bekendheid onder de kinderen (94%) is ook toegenomen. Een mooi resultaat is dat het verenigingslidmaatschap is gestegen van 27% in 2008 naar 40% in 2009. Vier op de tien onderzochte kinderen is lid. Daarbij komt dat 44% van de kinderen die sporten bij de SSV van meerdere sportverenigingen lid is. De proeftrainingen hebben ook succes: van de kinderen die hieraan deelnemen, wordt uiteindelijk 56% lid. Dit betekent dat de eis van NOC*NSF dat vier van de tien kinderen die deelnemen aan de proeftrainingen lid wordt, is behaald.

Het sporten bij een sportvereniging heeft wel als gevolg dat kinderen minder ongeorganiseerd sporten na schooltijd (21% in 2009 tegen 38% in 2008). Dit sluit aan bij één van de motivaties van de ouders om hun kind lid te maken van de SSV, namelijk dat het lidmaatschap eraan bijdraagt dat hun kinderen van de straat zijn. Ze zien georganiseerd sporten als nuttige bezigheid. Dit is echter niet de belangrijkste reden. Op één staat het gezondheidsmotief, gevolgd door betaalbaarheid. Dit laatste is interessant omdat het indruist tegen de verwachting dat sportdeelname voor mensen met een laag inkomen te duur zou zijn. Ouders zien nu ook al positieve effecten bij hun kroost. Hun kind is door de SSV gezonder geworden, kijkt minder televisie, sport vaker en vindt het bovendien leuker om buiten te spelen én om naar school te gaan. De laatste twee effecten lijken te bevestigen dat de SSV een bijdrage levert aan de leefbaarheid en kindvriendelijkheid van de buurt.

De betrokkenheid van ouders is niet gestegen. Net als in 2008 bezoekt ongeveer 20% van de ouders af en toe een training of een wedstrijd. Het is jammer dat hier geen stijgende lijn in is te ontdekken. Het vergroten van de ouderbetrokkenheid blijft een belangrijk doel van de SSV. De meeste trainers geven ook aan dat zij ouders nooit vragen om te helpen.

Van de kinderen die nog geen lid zijn, zit 25% al op een sportvereniging en geeft 26% aan in de toekomst wel lid te willen worden. Voor de laatste groep geldt dat de sport die ze leuk vinden nu niet wordt aangeboden.

De schoolsportvereniging

Kinderen hoeven door de SSV geen grote afstanden af te leggen naar een sportvereniging: de verenigingen komen naar de wijk. Het doel van de schoolsportvereniging is:

Kinderen in de basisschoolleeftijd die wonen en leven in wijken waar vrijwel geen sportverenigingen zijn gesitueerd, de optimale mogelijkheid bieden om in hun directe woon- en leefomgeving in georganiseerd verband structureel te sporten met als ultiem doel het lidmaatschap van een sportvereniging.

De SSV gaat uit van regulier sporten op school, met de steun van een reguliere sportvereniging. Leerlingen kunnen direct na schooltijd en in de nabijheid van school sporten. Ze krijgen

Mijn dochter Dilara volleybalt bij SSV Schiemonnd. Sindsdien is ze met weinig andere dingen bezig, veel tijd om televisie te kijken en achter de computer te zitten heeft ze niet meer. Ze volgt alles van volleybal en heeft zichzelf nu als doel gesteld op topsportster te worden. Ik merk dat ze een stuk gezonder is en geen overgewicht meer heeft. Ook heeft ze door de sport veel vriendinnetjes gekregen en leert ze om beter te communiceren en samen te werken. Ik ga bij alle wedstrijden kijken om ze aan te moedigen.

Fatma Akar,
als moeder betrokken bij
Schoolsportvereniging Schiemonnd

Het lidmaatschap van mijn zoon bij de SSV is voor mij prettig te combineren met mijn werk. Het is direct na schooltijd en in de buurt, dus hoef ik hem niet weg te brengen en op te halen. Hij voetbalt, judoot en turnt bij SSV Pendrecht. Zelf ben ik leidster van het voetbalteam waarin mijn zoontje speelt, heel erg leuk met al die enthousiaste kinderen.

Decca Abrahamsz,
als moeder en leidster betrokken bij
Schoolsportvereniging Pendrecht

les van clubtrainers, worden lid van de sportvereniging en spelen uiteindelijk mee in de reguliere competitie, terwijl de trainingslocatie in de wijk blijft. Alle trainingen vinden plaats op school, in een gymzaal, op het schoolplein of in de buurt. De aangeboden sporten zijn afhankelijk van de vraag van de leerlingen en het aanbod van sportverenigingen.

De SSV is een initiatief van Rotterdam Sportsupport.³ Deze organisatie heeft van de NOC*NSF-proeftuin 'nieuwe sportmogelijkheden' financiering gekregen voor het opzetten van acht SSV's in vier jaar. Na vier jaar (in 2011) stopt de subsidie vanuit NOC*NSF. Meinou Sanders heeft in 2009 onderzoek gedaan naar hoe de SSV ook in de toekomst kan blijven bestaan.⁴ Zij beveelt aan dat een wijkgerichte aanpak noodzakelijk is om budgetten effectiever in te kunnen zetten. Ze geeft ook aan dat het noodzakelijk is dat er voor de SSV's structurele financiering komt. Voor financiering zou volgens Sanders een beroep moeten worden gedaan op overheden en het maatschappelijk middenveld als woningbouwcorporaties. Verschillende woningbouwcorporatie hebben aangegeven te willen financieren omdat een SSV bijdraagt aan het bereiken van hun doelen, zoals een leefbare en kindvriendelijke wijk.

Onderzoeksopzet

In 2008 hebben de onderzoekers⁵ vragenlijsten afgenomen bij een random geselecteerde steekproef onder kinderen, ouders van kinderen die lid zijn van een SSV, trainers en leerkrachten. In het vervolg noemen we dat de nulmeting. In 2009 is een een-meting verricht. In dit rapport beschrijven we de resultaten uit de een-meting en eventuele veranderingen ten opzichte van de cijfers uit 2008. Inmiddels zijn in twaalf Rotterdamse wijken SSV's. Het onderzoek gaat niet over alle twaalf locaties, maar is alleen uitgevoerd bij de zes SSV's waar in 2008 de eerste meting is gedaan: Afrikaanderwijk, Katendrecht, Beverwaard, Pendrecht, Lombardijen en Schiedam. Alleen met dezelfde onderzoekspopulatie is het namelijk mogelijk om eventuele trends in de resultaten waar te nemen.

1.1. Belangrijkste cijfers

Kinderen

In februari 2009 hebben in totaal 683 kinderen op scholen in de zes Rotterdamse wijken de vragenlijst ingevuld. De verdeling jongens en meisjes in de steekproef is ongeveer gelijk. De ondervraagde kinderen zitten in de groepen vijf tot en met acht. De responderende kinderen zijn evenredig over deze groepen verdeeld. Van 88% procent van de kinderen is de vader niet in Nederland geboren. Als dit het geval is definiëren we in dit onderzoek het betreffende kind als een allochtone Nederlander.

Bijna alle responderende kinderen (94%) zijn bekend met de SSV op hun school. In 2008 kende 85% van hen dit concept. Kinderen leren de SSV vooral kennen via een gymjuffrouw of -leraar (65%) of via een andere docent op school (54%).

³ Kijk voor meer info op www.rotterdamsportsupport.nl

⁴ Steemers, M. & Van der Sprong, C. (2009). *De toekomst van de Schoolsportvereniging*.

⁵ Voor de logistiek is een beroep gedaan op medewerkers van Rotterdam Sportsupport en de coördinatoren van de SSV's.

Bijna de helft van de kinderen heeft deelgenomen aan proeftrainingen. In 2009 had iets meer dan de helft dit gedaan. Negen van de tien kinderen die hebben deelgenomen aan een proeftraining vonden dit leuk tot heel erg leuk. Van de kinderen die deelnemen aan een proeftraining, wordt 56% lid van een SSV. Met dit resultaat behaalt Sportsupport de eis van NOC*NSF dat vier van de tien kinderen die deelnemen aan een proeftraining lid worden van een SSV.

Het aantal kinderen dat lid is van een SSV is toegenomen. In 2008 was 27% van de bevroegde kinderen lid. In 2009 is dat toegenomen tot 40% van de responderende kinderen. Ongeveer tweederde van de kinderen die lid zijn van een SSV, zijn lid omdat ze het leuk vinden om te sporten. Zesenvijftig procent van hen geeft aan dat ze lid zijn omdat sporten gezond is. Bijna tweederde van de kinderen die lid zijn van een SSV, geeft aan dat ze graag meer wedstrijdjes spelen. Een vijfde van hen denkt dat de SSV nog leuker wordt als ze er een andere sport kunnen doen.

Van de kinderen die geen lid zijn van een SSV, geven er 56 als reden aan dat ze er geen tijd voor hebben. Een vijfde van deze groep zegt dat het bij de SSV niet mogelijk is de sport die zij het leukst vinden te beoefenen. Dit argument noemen meisjes vaker dan jongens. Meisjes noemen twee sporten die zij missen bij de SSV: streetdance/dansen en zwemmen. Weinig kinderen die geen lid zijn, zeggen dat hun ouders het lidmaatschap van een SSV te duur vinden.

Iets meer dan de helft van de kinderen die lid zijn van een SSV bezoekt de locatie van de reguliere sportvereniging voor trainingen. Achtentwintig procent doet dit voor wedstrijden, 19% voor toernooien en 5% voor feestjes of andere dingen. Veertien procent van de kinderen die lid zijn van een SSV bezoekt nooit de locatie waar de club traint. Deze cijfers komen overeen met de resultaten uit 2008.

Van 47% van de responderende kinderen komen de ouders soms kijken bij een training, van 6% vaak en van 4% altijd. Van 44% van de kinderen komen nooit ouders kijken bij een training. Van een vijfde deel van de kinderen die in 2009 wedstrijden spelen, bezoekt een ouder wel eens de wedstrijden. Van 34% van deze groep kinderen doen de ouders dit nooit, van 14% vaak en van 32% altijd.

Van de kinderen die lid zijn van een SSV zit 44% ook nog op een andere sport. In 2008 was dit nog 28%. Dit resultaat impliceert dat sporten bij een SSV kinderen stimuleert meer te gaan sporten. Tegenstrijdig met dit resultaat is echter dat het aantal kinderen dat niet sport buiten de SSV in 2009 is toegenomen van 21% naar 38%. Daarnaast is het aantal kinderen dat in de buurt of op straat sport afgenomen van 45% naar 22%. Het kan zijn dat een aantal responderende kinderen meerdere sporten doet bij de SSV.

Ouders

Van de ouders zijn er 109, verdeeld over de zes SSV's, die de vragenlijst hebben ingevuld: Afrikaanderwijk (11 ouders), Katendrecht (20), Beverwaard (21), Pendrecht (20), Schiemonnd (15) en Lombardijen (21). Als meerdere kinderen van de ondervraagde ouder lid zijn, hebben de antwoorden betrekking op het oudste kind dat lid is van een SSV. Ongeveer vier van de tien responderende ouders is in Nederland geboren. Eenzestig procent van de ouders is van allochtone afkomst. Alleen ouders van kinderen die al lid zijn van een SSV zijn ondervraagd.

Net als in 2008 zijn bijna alle bevroagde ouders (96%) positief of zeer positief over de SSV. Als we vragen wat voor ouders de belangrijkste redenen zijn waarom hun kind lid is, noemen de meeste ouders redenen die te maken hebben met gezondheid.

We kunnen constateren dat ouders steeds meer gebruik maken van de communicatiemiddelen van de SSV. Net als in 2008 is de nieuwsbrief nog steeds de informatiebron die de meeste ouders gebruiken. Bijna 80% van de bevroagde ouders krijgt via dit medium informatie over de SSV. De coördinator is belangrijker geworden in de communicatie naar ouders. In 2009 gebruikt 24% van de ouders de coördinator als informatiebron, tegenover 9% in 2008. Vijftien procent van de ouders krijgt informatie over de SSV via een ouderbijeenkomst. Toch weet zeker de helft van de responderende ouders dat de SSV ouderbijeenkomsten organiseert.

Het merendeel van de ouders denkt dat hun kind door de schoolsportvereniging vaker sport en gezonder en fitter is. In 2009 zien minder ouders positieve sociale gevolgen van de SSV dan in 2008. Een kleiner deel van de ouders dan in 2008 denkt bijvoorbeeld dat hun kind door de SSV minder vaak regels overtreedt.

Bijna 40% van de bevroagde ouders bezoekt trainingen of wedstrijden van hun kind. Tweëntwintig procent van de ouders bezoekt ouderbijeenkomsten, 21% helpt wel eens mee op school en 14% helpt wel eens bij de SSV. Tussen de verschillende wijken zien we wat dit betreft geen grote verschillen. Ouders die gaan kijken bij trainingen zijn dezelfde ouders als degenen die wedstrijden en ouderbijeenkomsten bezoeken en helpen bij de SSV. Van de responderende ouders is 39% het eens met de stelling dat ze door de SSV in contact komen met andere ouders.

Tweeëndertig procent van de ouders zegt dat hun kind nooit sport buiten de SSV om. Dat is een afname ten opzichte van 2008. Toen werd dat nog gezegd door 46% van de ouders. Ruim de helft van de ouders zegt dat hun kind in de buurt of op straat aan sport doet en een kwart van hen zegt dat hun kind ook nog lid is van een andere sportvereniging.

Leerkrachten

Van de leerkrachten hebben er 61 de vragenlijst volledig ingevuld. De verdeling van de bevroagde docenten over de zes onderzoekswijken is als volgt: Afrikaanderwijk (10), kattendrecht (10), Beverwaard (11), Pendrecht (13), Schiemonnd (8) en Lombardijen (9). De responderende docenten zijn ongeveer gelijk verdeeld over de middenbouw (23 respondenten) en de bovenbouw (29 respondenten).

Van de 61 leerkrachten zijn er 58 bekend met de SSV bij hen op school. Er zijn 45 docenten die de SSV als positief of zeer positief beoordelen. Net als in 2008 is geen enkele bevroagde leerkracht negatief over de SSV. Ze zijn voornamelijk positief over dit concept omdat het mogelijkheden biedt dichtbij huis te sporten en zonder verplichtingen kennis te maken met verschillende sporten.

Voor leerkrachten zijn collega's de belangrijkste informatiebron. Vierenveertig ondervroagde docenten krijgen van een collega informatie over de SSV, veertien via een nieuwsbrief, negen via de website van school, acht via voorlichtingsbijeenkomsten, zes via de website van de schoolsportvereniging, vier via de schoolkrant en zes op een andere manier.

In 2009 zijn de responderende leerkrachten minder tevreden over de mate waarin zij op de hoogte worden gehouden over de SSV dan in 2008. De helft van de responderende leer-

*Ik ben lid van School-
sportvereniging Pendrecht en
zit op hockey en turnen. Ik vind
de schoolsportvereniging heel
erg leuk en heb veel nieuwe
vriendinnetjes gekregen. Hockey
vind ik het leukst, omdat
ik dat samen met mijn vrien-
dinnen kan doen en we ook
elke week een wedstrijd bij de
vereniging hebben.*

Janel Drooger,
leerling van basisschool Over de Slinge en
lid van SSV Pendrecht

*De kinderen die bij SSV Pendrecht
hockeyen, worden in de reguliere teams
van Tempo '34 geïntegreerd. Zij trainen
dus naast school ook bij de club en maken
hierdoor echt een deel uit van de vereniging.
Ook de ouders zijn nu erg betrokken.
Voor Tempo '34 betekent de schoolsport-
vereniging een groeiend aantal leden en
vrijwilligers, maar nog belangrijker,
stap voor stap worden wij steeds meer een
afspiegeling van onze wijk.*

Ginny Hoogendoorn,
als hockeytrainster van Tempo '34 betrokken
bij SSV Pendrecht en SSV Bloemhof

krachten denkt dat de docenten op de school waar hij of zij lesgeeft de SSV niet zien als een extra belasting. De andere helft denkt dat een enkele leerkracht of sommige leerkrachten de SSV wel als een extra belasting ervaren of dat zij niet weten of dit zo is.

Leerkrachten denken dat kinderen vooral lid zijn van een SSV omdat ze het leuk vinden om te sporten of om iets te doen na schooltijd. Ze hebben niet het idee dat kinderen lid zijn omdat dat moet van hun ouders of omdat ze de drang hebben om topsporter te worden.

Volgens de bevraagde leerkrachten heeft het lid zijn van een SSV op veel manieren effect op kinderen. Ze denken dat kinderen er meer door gaan sporten, gezonder worden en sociale competenties leren. Ook het ontdekken van talenten en het krijgen van een gevoel van eigenwaarde zijn volgens het grootste deel van de docenten gevolgen van het lidmaatschap van een SSV. Slechts een klein deel van de bevraagde leerkrachten denkt dat het sporten bij een SSV een positieve invloed heeft op schoolprestaties en de frequentie waarmee kinderen ruzie hebben in de klas.

Drieënvijftig van de 61 ondervraagde docenten stimuleert leerlingen om lid te worden van een SSV. Dit doen zij vooral door er in de klas over te praten. Daarbij leggen zij vaak uit dat sporten van belang is voor je gezondheid. Alle bevraagde leerkrachten denken dat een SSV een positief effect heeft op de leefbaarheid van een wijk. Een derde van de docenten denkt dat ouders door de SSV meer betrokken raken bij school.

Trainers

In februari 2009 zijn bij 33 trainers verdeeld over de zes SSV's vragenlijsten afgenomen. Het grootste deel van de trainers is maximaal een jaar betrokken bij de SSV. Zeven trainers zijn hier al meer dan twee jaar actief. De ondervraagde trainers zijn relatief jong. Ongeveer een derde is tussen de 18 en 29 jaar oud. Ondanks dat heeft het merendeel van hen minimaal zes jaar ervaring als trainer.

Net als in 2008 zijn alle bevraagde trainers redelijk tot zeer positief over de SSV. Ook over de communicatie met de coördinator zijn alle trainers te spreken. Zij vinden allemaal dat dit goed of zeer goed verloopt.

In 2009 zijn er minder trainers van mening dat het bestuur van de sportvereniging de SSV ondersteunt dan in 2008. Als deze trend zich voortzet, kan dit als gevolg hebben dat de SSV los komt te staan van de reguliere sportvereniging. Ongeveer de helft van de trainers denkt dat de meeste leden van de sportvereniging bekend zijn met de SSV. Tien trainers denken dat slechts een aantal leden bekend zijn met de SSV en een trainer denkt dat geen enkel lid van de sportvereniging hiermee bekend is. Toch denken dertien van de 33 trainers dat kinderen die sporten bij de SSV vaak worden betrokken bij activiteiten op de hoofdlocatie van de vereniging. In 2009 denken de trainers dat de kinderen die sporten bij een SSV vaker betrokken zijn bij activiteiten op de hoofdlocatie van de vereniging dan in 2008.

Alle 33 trainers denken dat het waar is dat de schoolsportvereniging ervoor zorgt dat kinderen vaker sporten en talenten in zichzelf ontdekken. Ook noemen veel trainers drie andere gevolgen van sporten bij een SSV: kinderen houden zich door de SSV beter aan gedragsregels, kinderen leren door de SSV meer andere kinderen uit de buurt kennen, en kinderen leren bij de SSV sociale competenties.

Vijfentwintig van de 33 ondervraagde trainers vragen nooit hulp aan ouders tijdens een training. Twaalf trainers zeggen dat weinig of geen ouders assisteren bij trainingen. Ook het aantal ouders dat bij trainingen en wedstrijden komt kijken is volgens de trainers zeer gering.

Negen trainers geven aan dat hun trainingen op incidentele basis negatief worden beïnvloed van buitenaf. Vier maal noemen zij de volgende twee oorzaken: gedrag van kinderen die niet deelnemen aan de training en gedrag van ouders.

1.2. Aanbevelingen

Hieronder doen we vijf aanbevelingen voor verbetering.

1. Maatwerk: *Zorg voor een goede match tussen vraag én sportaanbod*

De SSV biedt veel verschillende sporten aan. Dit sluit aan bij een grote groep kinderen. Uit ons onderzoek blijkt ook dat meer differentiatie in het sportaanbod ertoe zou kunnen leiden dat de SSV ook die kinderen weet te bereiken die nu nog *geen* lid zijn. Ook voor kinderen die wel lid zijn geldt dat de SSV nog leuker zou zijn als deze ook andere sporten aanbiedt. De behoefte aan andere sporten blijkt vooral te spelen bij meisjes. Alternatieven die zij noemen zijn streetdance/dansen en zwemmen. Tot de mogelijkheden behoort eveneens het opzetten van een roulatiesysteem van bepaalde sporten die afwisselend verschillende SSV aandoen.

2. Geen eilandjescultuur: *Zorg voor goede inbedding bij betrokken verenigingen*

De betrokkenheid van de reguliere sportvereniging bij de SSV is van groot belang. Het is daarom erg jammer dat de trainers het gevoel hebben dat het bestuur van de sportvereniging de SSV minder ondersteunt. De SSV moet geen apart eilandje worden binnen een sportvereniging. Het streven moet blijven dat de SSV integraal onderdeel blijft uitmaken van de betrokken sportverenigingen.

3. Ouderbetrokkenheid: *Zorg voor gerichte aanpak voor het betrekken van ouders*

Het vergroten van de ouderbetrokkenheid is een belangrijk doel van de SSV. Uit deze meting, maar ook uit die van vorig jaar, blijkt dat dit niet vanzelfsprekendheid is. Het betrekken van ouders in deze wijken vraagt om een programmatische en innovatieve aanpak. Vooralsnog ontbreekt het hieraan. We bevelen aan om hier gericht aandacht aan te besteden door te zorgen voor kennisuitwisseling tussen de SSV's en door de basisscholen en expertisecentra erbij te betrekken. Het analyseren van een aantal *good practises* op succes- en faalfactoren kan inspirerend werken op trainers en coördinatoren.

4. Sport op het buurtplein: *Verzorg wedstrijden en trainingen in de openbare ruimte*

Vrijwel alle trainingen vinden plaats in een sporthal of in een gymlokaal in de school. Dit is op zich een vrij logische constatering. Toch zouden wij ervoor willen pleiten meer trainingen en wedstrijden op buurtpleinen te laten plaatsvinden. Lesgeven op pleintjes of sportvelden in de wijk brengt natuurlijk nieuwe problemen en uitdagingen met zich mee, die er niet zijn bij sport in het gymlokaal. Sporten in de openbare ruimte sluit goed aan bij het doel van de

SSV om de leefbaarheid en de kindvriendelijkheid van buurten op een positieve manier te beïnvloeden. Het is daarom aan te bevelen om problemen die ontstaan bij het geven van trainingen in de openbare ruimte te ondervangen, bijvoorbeeld door samen te werken met wijkorganisaties (welzijn, corporaties) of door het betrekken van buurtbewoners.

5. Meer wedstrijden: *Zorg voor meer competitie binnen en tussen schoolsportverenigingen*

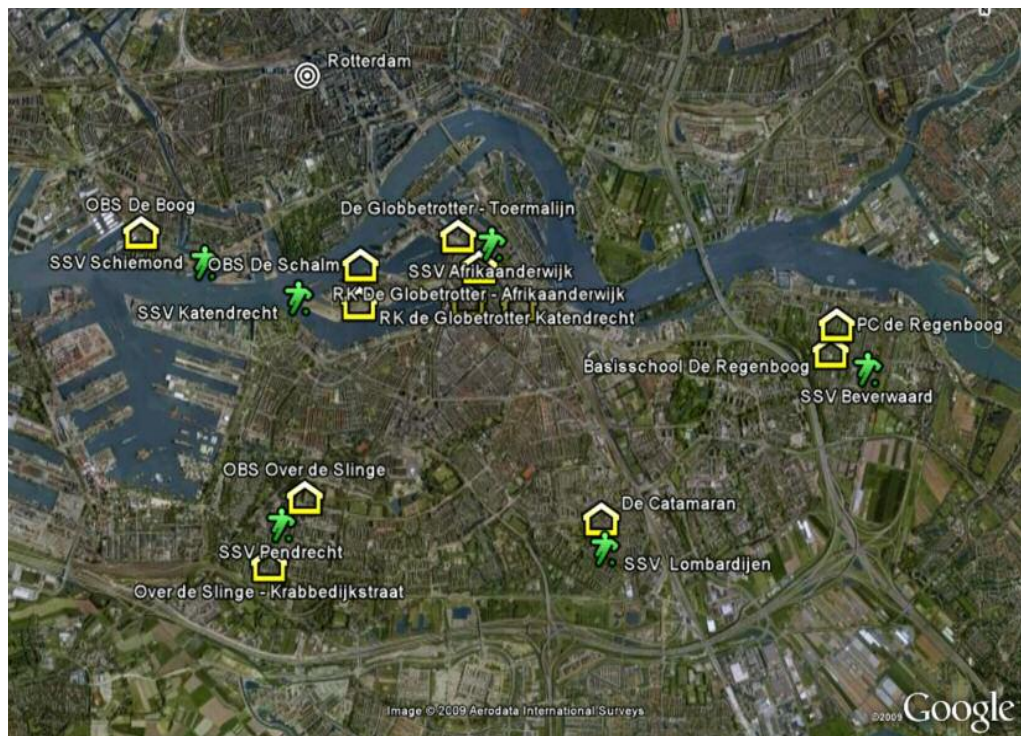
De Olympische gedachte geldt ook voor de SSV: meedoen is belangrijker dan winnen. Toch moeten we het belang van het wedstrijdelement niet onderschatten. De kinderen geven zelf aan dat de SSV leuker wordt als er meer wedstrijden zijn. Dit zou kunnen binnen één sport op een SSV, of tussen verschillende sporten en basisscholen. Een tweede argument om meer competitie in de SSV te brengen is dat dit ook een bijdrage kan leveren aan een grotere ouderbetrokkenheid. Ouders zijn eerder geneigd om naar een wedstrijd van hun kind te gaan kijken dan naar een training. Een wedstrijd biedt tevens een mooi platform om een beroep te doen op ouders om vrijwilligerswerk te verrichten.

2. Inleiding

Onderzochte schoolsportverenigingen

Dit is een onderzoek naar de sociale effecten van de schoolsportvereniging (SSV) in Rotterdam. Daarbij richten we ons op de eerste zes SSV's. Het is belangrijk te weten dat we geen onderzoek hebben gedaan bij alle inmiddels twaalf SSV's. De focus op de eerste zes SSV's stelt ons in staat om de resultaten uit 2009 te vergelijken met de cijfers uit eerder onderzoek in 2008. De resultaten zijn verkregen door het afnemen van vragenlijsten bij kinderen, ouders van kinderen die lid zijn, leerkrachten en docenten. De zes onderzoekswijken zijn: Afrikaanderwijk, Katendrecht, Beverwaard, Pendrecht, Lombardijen en Schiedmond. In de onderstaande kaart staan de zes SSV's en de betrokken scholen weergegeven.

Afbeelding 1 *Locaties onderzochte schoolsportverenigingen en scholen*

Alle schoolsportverenigingen in Rotterdam

In veel wijken in Rotterdam zijn de sportverenigingen uit het straatbeeld verdwenen. Hierdoor is het voor kinderen in deze wijken geen vanzelfsprekendheid dat ze lid zijn van een sportvereniging. In de vorm van de schoolsportvereniging (SSV) komen sportverenigingen in deze wijken naar de kinderen toe.

Het idee van een SSV is als volgt: iedere wijk telt één SSV die (meestal) gevestigd is op de kernschool. Andere scholen in de wijk kunnen zich in een later stadium hierbij aansluiten. De vraag van de leerlingen en het beschikbare aanbod aan sportverenigingen bepalen hoeveel typen sport worden aangeboden en welke dat zijn. De kinderen sporten niet incidenteel, maar worden lid van de reguliere sportvereniging en gaan de reguliere contributie betalen. Het vernieuwende is dat alle trainingen plaatsvinden op de school, in een gymlokaal, op het schoolplein of het speelplein in de buurt. Dit maakt de SSV zeer laagdrempelig en toegankelijk. Vanuit deze gedachte heeft de SSV het volgende doel:

Kinderen in de basisschoolleeftijd die wonen en leven in wijken waar vrijwel geen sportverenigingen zijn gesitueerd, de optimale mogelijkheid bieden om in hun directe woon- en leefomgeving in georganiseerd verband structureel te sporten met als ultiem doel het lidmaatschap van een sportvereniging.

Investeringen van NOC*NSF zijn in 2008 heel belangrijk geweest voor het realiseren van de eerste acht schoolsportverenigingen. Ook andere partijen in Rotterdam zijn enthousiast. Sport en Recreatie, woningcorporaties (Nieuwe Unie, Woonbron, Com.Wonen) en het stedelijk programma Pact Op Zuid hebben gelden beschikbaar gesteld waarmee meerdere SSV's van de grond zijn gekomen.

Na een begin in Katendrecht (zie TSS 10, 2006⁶) zijn nu in twaalf Rotterdamse wijken SSV's: Katendrecht, Afrikaanderwijk, Pendrecht, Schiemond, Beverwaard, Lombardijen, Crooswijk, Liskwartier, Oud Mathenesse, Het Nieuwe Westen, Bloemhof en Hordijkerveld.⁷ De verwachting is dat er voor het einde van 2009 nog eens vijf bijkomen. Op dit moment hebben alle locaties van de SSV gezamenlijk 1035 leden. In tabel 1 is per wijk te zien welke scholen zijn aangesloten bij de SSV en welke sporten de verschillende locaties aanbieden.

⁶ Boonstra, N & A. Stolk (2006). Scholen stichten sportvereniging in Rotterdam. In: TSS, nr. 10, blz 22 -25.

⁷ www.schoolsportvereniging.nl

Tabel 1 Overzicht alle sportverenigingen

Schoolsport vereniging	Start datum	Kernschool	Aangesloten scholen	Sporten	Aantal leden
1 Pendrecht	Oktober 2007	Over de Slinge locatie Sommelsdijkstraat	Over de Slinge locatie Krabbedijkestraat, <i>alle andere basisscholen in Pendrecht onder de vlag van de Kindercampus</i>	atletiek, turnen, voetbal, hockey, judo	180
2 Katendrecht	September 2005	OBS De Schalm en RK de Globetrotter Katendrecht		karate, tafeltennis, turnen, voetbal, volleybal	155
3 Schiemond	September 2007	OBS de Boog		basketbal, turnen, judo, voetbal, volleybal	130
4 Beverwaard	September 2007	RK de Regenboog	PC de Regenboog	judo, turnen, tafeltennis, voetbal, volleybal, honkbal	130
5 Lombardijen	Maart 2008	OBS De Catamaran		handbal, korfbal, turnen, voetbal	118
6 Afrikaanderwijk	November 2006	RK De Globetrotter Afrikaanderwijk	RK De Globetrotter Toermalijn, Nelson Mandela school, Tweebos, Da Costa school	judo, turnen, voetbal, basketbal	63
7 Het Nieuwe Westen	September 2008	OBS de Vierambacht		atletiek, basketbal, capoeira, voetbal	88
8 Hordijkerveld	November 2008	OBS de Kubus		basketbal, street- dance, tafeltennis, voetbal	63
9 Bloemhof	Maart 2009	CBS de Sleutel		judo, turnen, hockey, voetbal	49
10 Crooswijk	Maart 2009	OBS de Vier Leeuwen		atletiek, judo, korfbal, voetbal	42
11 Liskwartier	Maart 2009	Juliana van Stolbergsschool		basketbal, dans, judo, voetbal	17
12 Oud- Mathenesse	April 2009	OBS de Finlandia		streetdance, tennis, voetbal	Nog in opstart- fase

De cijfers die we in tabel 1 en 2 presenteren zijn niet afkomstig van de respondenten. De tabellen zijn gebaseerd op de ledenbestanden van de SSV's. We onderscheiden in de tabellen de SSV's waar het onderzoek is uitgevoerd (de bovenste zes in het grijze kader) van SSV's waar dit niet is gedaan.

SSV Pendrecht heeft de meeste leden(180). SSV Katendrecht heeft 155 leden, SSV Schiemond 130, SSV Beverwaard 130, SSV Lombardijen 118 en SSV Afrikaanderwijk 63. Het lage aantal leden bij SSV Afrikaanderwijk zou verklaard kunnen worden door het feit dat daar de

voormalige coördinator een tijd niet aanwezig is geweest. Momenteel is daar weer een nieuwe coördinator aan de slag. De SSV's die niet in dit onderzoek zijn meegenomen, zijn allen opgestart na de zomer van 2008. De meeste van deze SSV's zitten nog in de opstartfase. Toch hebben ook zij behoorlijk wat leden. In Het Nieuwe Westen zijn bijvoorbeeld 88 kinderen lid van de SSV, in Hordijkerveld 63, in Bloemhof 49, in Crooswijk 42 en in Liskwartier zeventien. Van SSV Oud-Mathenesse is het ledenaantal nog onbekend omdat die SSV pas in april 2009 is opgestart.

Tabel 2 Ledenoverzicht per sport

	Atletiek	Hockey	Turnen	Voetbal	Judo	Basketbal	Capoeira	Volleybal	Karate	Tafeltennis	Honkbal	Handbal	Korfbal	Streetdance	Dans	Totaal
Pendrecht	34	32	33	70	11											180
Katendrecht			35	39				8	55	18						155
Schiemond			34	44	23	10		19								130
Beverwaard			43	34	15			12		20	6					130
Lombardijen			39	51								17	11			118
Afrikaanderwijk			26	21	9	7										63
Het nieuwe westen	23			39		12	14									88
Hordijkerveld				14		22				12				15		63
Bloemhof*		16	9	15	9											49
Crooswijk	10			12	11								9			42
Liskwartier*				8		5									4	17
Oud-Mathenesse*																0
Totaal	67	48	219	347	78	56	14	39	55	50	6	17	20	15	4	1035

* Deze SSV's zitten nog in de opstartfase.

Tabel 2 laat zien hoeveel kinderen lid zijn van de verschillende sportenverenigingen. Het valt op, dat kleinere sporten die slechts bij één of enkele SSV's worden aangeboden, in deze wijken wel door een relatief groot aantal kinderen wordt gedaan. Zo doen 15 van de 63 kinderen die lid zijn bij SSV Hordijkerveld aan streetdance en is tafeltennis in Katendrecht, Beverwaard en Hordijkerveld een populaire sport.

Proeftuin NOC*NSF

De SSV is een initiatief van Rotterdam Sportsupport.⁸ Deze organisatie heeft van de NOC*NSF-proeftuin 'nieuwe sportmogelijkheden' financiering gekregen voor het opzetten van acht SSV's in vier jaar.

NOC*NSF stelt dat Rotterdam Sportsupport bij de uitvoering van de SSV rekening moet houden met de door het NOC*NSF gestelde organisatorische doelen, inhoudelijke doelen en randeffecten. De organisatorische doelen gaan onder andere over het opzetten van in totaal acht SSV's in vier jaar. De deelnemende verenigingen moeten in de SSV's steeds zelfstandiger gaan functioneren, waardoor deze zich na vier jaar zelf staande kunnen houden. De inhoudelijke

⁸ Kijk voor meer info op www.rotterdamsportsupport.nl

lijke doelen houden in dat elke schoolsportvereniging minimaal vier takken van sport moet aanbieden. Daarnaast stelt NOC*NSF als eis dat er per tak van sport gemiddeld 25 kinderen meedoen met de proeftrainingen. Na de proeftrainingen dient minstens veertig procent van de deelnemende kinderen (die nog geen lid waren van een sportvereniging) lid te zijn van de betreffende SSV. Een andere ambitie is het opzetten van een talentencentrum. Kinderen die bovengemiddeld presteren in een bepaalde tak van sport kunnen hier extra trainingen en opleiding volgen in het kader van talentherkenning en -ontwikkeling. Ook is er de ambitie om een competitie te starten tussen schoolsportverenigingen in takken van sport die geen reguliere competitie kennen. NOC*NSF noemt als randeffecten het overdragen van normen en waarden aan de kinderen, een bijdrage van de SSV aan de leefbaarheid in de wijk en een grotere ouderbetrokkenheid.

De woningcorporaties Woonbron, Com.Wonen en de Nieuwe Unie hebben ook doelen geformuleerd. Deze overlappen met die van NOC*NSF. Rotterdam Sportsupport wil verantwoording afleggen over de hierboven genoemde doelen en effecten. Als onderdeel hiervan is het Verwey-Jonker Instituut gevraagd om over een tijdsbestek van vier jaar vier metingen te verrichten bij kinderen, ouders, leerkrachten en trainers (nulmeting in 2008, een een-meting in 2009, een twee-meting 2010 en een drie-meting in 2011). In deze rapportage beschrijven we de resultaten uit de een-meting en vergelijken we die met de nulmeting.

Toekomst SSV

Na vier jaar (in 2011) stopt de subsidie vanuit NOC*NSF. Meinou Sanders heeft in 2009 onderzoek gedaan naar hoe de SSV ook in de toekomst kan blijven bestaan. Om deze vraag te beantwoorden heeft ze interviews afgenomen met respondenten die werken bij verschillende instanties: NOC*NSF, Rotterdam Sportsupport, Dienst Sport en Recreatie van de Gemeente Rotterdam, woningcorporaties, basisscholen en sportverenigingen. Op basis van deze interviews formuleert ze een aantal aanbevelingen voor het voortbestaan van de SSV.⁹ Een van de aanbevelingen luidt dat een wijkgerichte aanpak noodzakelijk is om budgetten effectiever in te kunnen zetten. In veel wijken zijn volgens haar namelijk veel partijen actief op het gebied van sport. Door samen te werken zijn de gezamenlijke doelstellingen effectiever te bereiken. Ze geeft ook aan dat het noodzakelijk is dat er voor de SSV's structurele financiering komt. Sportverenigingen zijn niet in staat om op eigen kracht de SSV's te continueren. Een SSV kost een kleine € 50.000,- per jaar. Voor financiering zou een beroep moeten worden gedaan op overheden en het maatschappelijk middenveld als woningbouwcorporaties. Verschillende woningbouwcorporaties hebben aangegeven te willen financieren omdat een SSV bijdraagt aan het bereiken van hun doelen, zoals een leefbare en kindvriendelijke wijk.

Leeswijzer

Voorafgaand aan het beschrijven van de resultaten, bespreken we in het volgende hoofdstuk de onderzoeksopzet. In hoofdstuk vier tot en met zeven worden vervolgens de resultaten uit de enquêtes besproken. Dit doen we apart voor de vier groepen respondenten: kinderen in hoofdstuk 4, ouders in hoofdstuk 5, leerkrachten in het zesde hoofdstuk en trainers in hoofdstuk 7. We sluiten af met conclusies en aanbevelingen.

| ⁹ Steemers, M. & Van der Sprong, C. (2009). *De toekomst van de Schoolsportvereniging*.

3. *Onderzoeksopzet*

In 2008 zijn voor de eerste keer vragenlijsten afgenomen bij kinderen (leden en niet-leden), ouders van kinderen die lid zijn van een SSV, trainers en leerkrachten. Ten tijde van die nulmeting was een kwart van de ondervraagde kinderen lid van een SSV. Meer dan de helft van hen (54%) had deelgenomen aan een proeftraining.¹⁰ Ouders, leerkrachten en trainers waren in 2008 positief over het initiatief. Deze resultaten lijken te bevestigen dat SSV's een goed middel zijn om kinderen structureel te laten sporten in wijken waar sportverenigingen uit het straatbeeld zijn verdwenen, of waar kinderen de weg naar de georganiseerde sport niet weten te vinden. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor de wijken Beverwaard en Lombardijen. In deze wijken zijn wel enkele sportverenigingen, maar voor kinderen (en ouders) is de drempel om lid te worden van de vereniging in de buurt te groot.

Voor de nulmeting in februari 2008 zijn de respondenten random geselecteerd uit de vier hierboven genoemde onderzoekspopulaties. Dit is gedaan in zes wijken waar SSV's actief zijn: Afrikaanderwijk, Katendrecht, Lombardijen, Pendrecht, Schiemond en Beverwaard. Om te kunnen toetsen of zich bepaalde trends voordoen zijn tussen februari 2009 en april 2009 dezelfde vragenlijsten afgenomen bij een steekproef uit dezelfde onderzoekspopulaties. Ook bij deze steekproef zijn de respondenten random geselecteerd. De antwoorden van deze respondenten vergelijken we met de cijfers uit 2008. Zijn ouders, leerkrachten en trainers bijvoorbeeld nog steeds positief over de SSV? En is het ledenaantal van SSV's tussen de twee meetmomenten toegenomen?

Het is alleen mogelijk deze vragen correct te beantwoorden als we in 2009 dezelfde onderzoekspopulatie gebruiken als in 2008. Daarom hebben we het onderzoek uitgevoerd in dezelfde zes wijken als in 2008. Doordat de respondenten random zijn geselecteerd is de steekproef niet hetzelfde. Het is wel mogelijk dat een aantal respondenten uit 2009 ook in 2008 de vragenlijst heeft beantwoord. Dit is geen probleem. We willen namelijk algemene uitspraken doen over de onderzoekspopulaties. Hierbij kijken we ook of de resultaten en trends uiteenlopen voor de verschillende wijken.

| ¹⁰ Boonstra, N, Van Wonderen, R. & Hermens, N. (2008). *Sportief in de buurt!* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

4. Resultaten kinderen

In februari 2009 hebben 683 kinderen op scholen in zes Rotterdamse wijken de vragenlijst ingevuld. De coördinatoren van de SSV's hebben deze op de scholen verspreid onder kinderen uit de groepen vijf tot en met acht. De leerkrachten zorgden ervoor dat de kinderen deze invulden en leverden de ingevulde vragenlijsten weer in bij de coördinator van de SSV.

Acht kinderen hebben de helft van de vragen beantwoord. Deze zijn niet meegenomen in de analyses. Van één kind is niet duidelijk op welke basisschool hij zit. Omdat we in de analyses kijken naar verschillen per wijk, is ook deze respondent verwijderd. Uiteindelijk zijn de analyses uitgevoerd op 674 responderende kinderen verdeeld over zes wijken: Afrikaanderwijk (134), Katendrecht (109), Beverwaard (61), Pendrecht (157), Schiemond (91) en Lombardijen (121). Zes procent van alle ondervraagde kinderen woont in een andere wijk dan de hierboven genoemde wijken. Zij zijn wel meegenomen in de analyses omdat zij op een school zitten in een van de zes wijken. Dit betekent namelijk dat zij ook gebruik kunnen maken van de SSV in de wijk waar zij naar school gaan. In 2008 waren de analyses uitgevoerd op basis van 730 responderende kinderen. Het lagere aantal respondenten kunnen we verklaren doordat in Beverwaard, waar in 2008 nog 143 vragenlijsten zijn afgenomen, in 2009 maar 61 kinderen zijn ondervraagd.

In de enquête komt een aantal onderwerpen aan bod: (i) op welke manier komen kinderen in contact met de SSV? (ii) hoe ervaren kinderen de proeftrainingen en welke sporten hebben zij gedaan? (iii) het aantal kinderen dat lid is van een SSV en wat de redenen zijn om wel of niet lid te zijn; (iv) het sportgedrag van kinderen buiten de SSV; (v) hoe vaak kinderen naar de locatie van de sportvereniging gaan; (vi) welke gevolgen kinderen ervaren van het sporten bij een SSV en (vii) wat de SSV leuker kan maken.

In 2008 kende 85% van de ondervraagde kinderen de SSV in hun wijk en was 27% hier lid van. In dit onderzoek kijken we onder meer of het aantal kinderen dat bekend is met de SSV en het aantal kinderen dat lid is, in 2009 is toegenomen ten opzichte van 2008.

Sociale achtergrondkenmerken respondenten

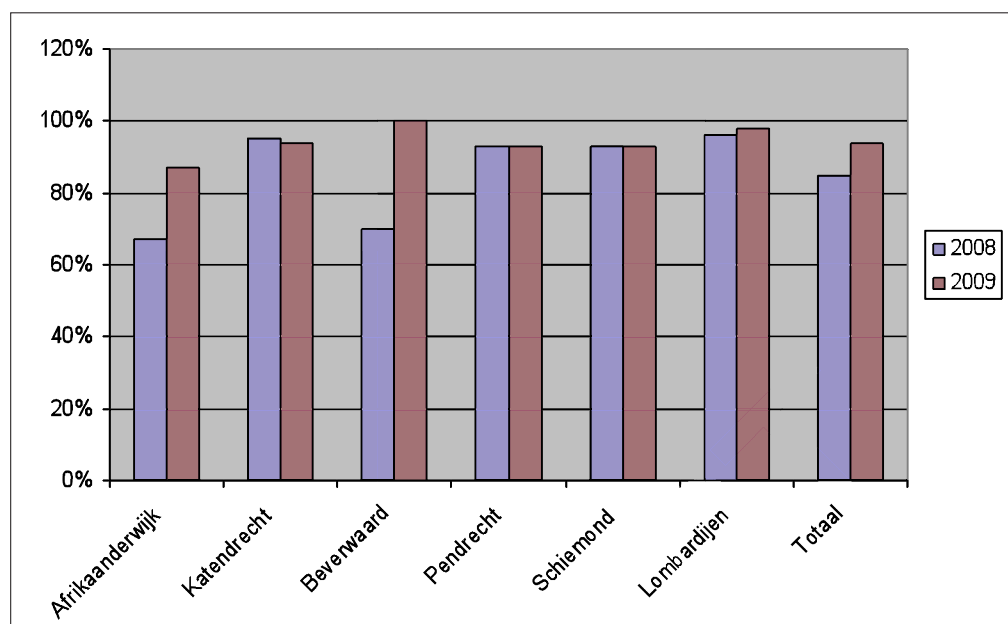
Negenenveertig procent van de responderende kinderen is een meisje en 51% is een jongen. In vier van de zes wijken ligt het percentage responderende jongens en meisjes rond dit gemiddelde. Twee wijken vormen een uitzondering. In Beverwaard is 61% van de ondervraagde kinderen een jongen. In Schiemond is het merendeel van de kinderen (58%) een meisje. Alleen kinderen uit groep vijf tot en met acht zijn ondervraagd. De verdeling van de responde-

rende kinderen over deze groepen is evenredig. In vijf van de zes wijken zit ongeveer een kwart van hen in iedere groep. In Beverwaard zijn echter alleen kinderen uit de bovenbouw, en dan vooral uit groep zeven (41%) en groep acht (56%) ondervraagd. Kinderen waarvan de vader niet in Nederland is geboren definiëren we in dit onderzoek als allochtone Nederlander. Ook in 2008 hebben we deze operationalisering gebruikt. Het merendeel (88%) van de responderende kinderen is van allochtone afkomst.¹¹ Wat betreft de sociale achtergrondkenmerken komt de steekproef in 2009 overeen met de steekproef in 2008.

Bekendheid met de schoolsportvereniging

Bijna alle responderende kinderen (94%) zijn bekend met de SSV op hun school. In figuur 1 zien we dat dit een stijging is ten opzichte van 2008. Destijds kende 85% van de kinderen de SSV. Deze toename kunnen we vooral verklaren doordat de SSV's in Afrikaanderwijk en Beverwaard meer bekendheid hebben gekregen. In Afrikaanderwijk is het aantal kinderen dat bekend is met de SSV toegenomen tot 87%. In Beverwaard weten zelfs alle responderende kinderen van het initiatief. Als we vergelijkingen maken naar etnische achtergrond en geslacht, dan zien we dat allochtone Nederlanders even goed bekend zijn met de SSV als autochtonen. Ook tussen jongens en meisjes is er geen verschil in hoe goed zij dit concept kennen.

Figuur 1 Percentage kinderen dat bekend is met de schoolsportvereniging op hun school in 2008 en in 2009. (N=673)

¹¹ Twaalf procent van de ondervraagde kinderen is van autochtone afkomst. Van een vierde van hen is de vader in Marokko geboren en van dertig procent in Turkije.

Kinderen kunnen op verschillende manieren de SSV in hun wijk leren kennen (zie tabel 3). We hebben hun daarom meerdere mogelijkheden voorgelegd waarop zij bekend kunnen zijn geraakt met de SSV. De kinderen gaven aan of ze wel of niet op de betreffende manieren bekend zijn geraakt met het initiatief. Het grootste gedeelte van de kinderen raakt bekend met de SSV via een gymleraar (65%) of een andere docent op school (54%).

Tabel 3 *Manieren waarop kinderen bekend raken met de schoolsportvereniging. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. (N=626)*

Medium	Percentage
Via een gymleraar	65%
Via de meester of juffrouw	54%
Via een vriend of vriendin	19%
Via de nieuwsbrief van de SSV	14%
Via nieuwsbrieven of schoolkranten	12%
Via een website van de school	7%
Via de website van de SSV	4%

Slechts een klein deel van de kinderen komt in aanraking met de SSV via een website van school of van de SSV. Negentien procent van de ondervraagde kinderen heeft over de SSV gehoord via een vriend of vriendin. Deze cijfers verschillen weinig per onderzochte wijk en komen overeen met de resultaten uit 2008. Bij de nulmeting hebben we niet gevraagd hoeveel kinderen via de nieuwsbrief van de SSV in aanraking zijn gekomen met het initiatief. In 2009 is dit 14%.

Proeftrainingen

Het aandeel van de responderende kinderen dat heeft deelgenomen aan proeftrainingen is gedaald van 54% in 2008 naar 49% in 2009. Dit kunnen we verklaren uit het feit dat een deel van de kinderen (11%) al lid was. In 2008 was dat niet het geval. Van de allochtone kinderen heeft de helft deelgenomen aan een proeftraining. Bij de autochtone kinderen is dat een kleiner deel (40%). Dit is echter geen significant verschil (alfa.05).¹² Evenveel jongens als meisjes hebben meegedaan aan een proeftraining. Als we inzoomen op wijkniveau, zien we dat in Lombardijen een groter deel van de kinderen (ongeveer 10% meer) heeft deelgenomen aan de proeftrainingen dan in de andere wijken. Negen van de tien kinderen die deelnamen aan een proeftraining vonden dit leuk of heel erg leuk. Dit komt overeen met de resultaten in 2008.

Lidmaatschap schoolsportvereniging

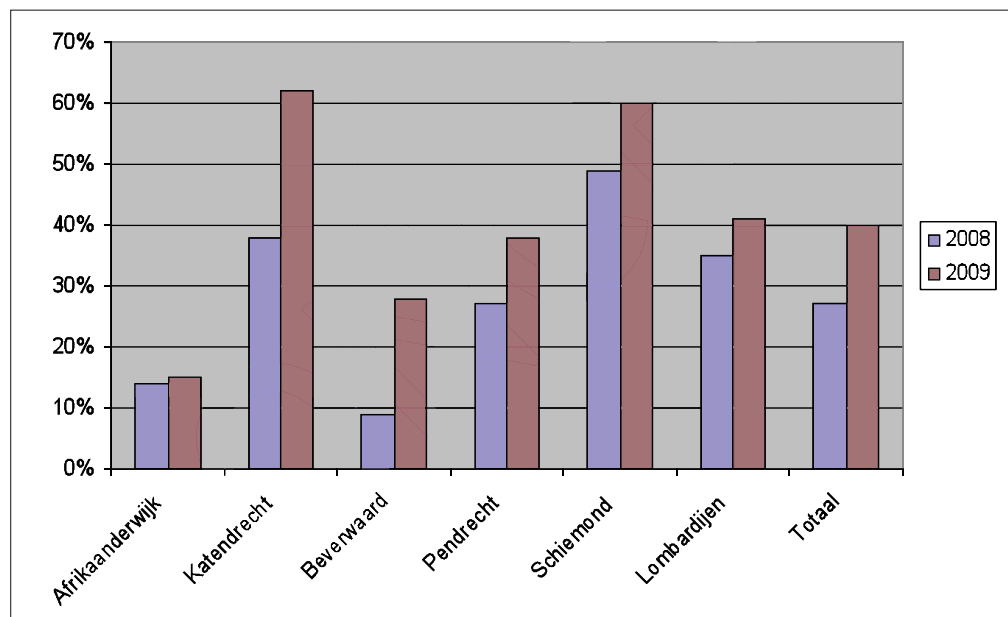
Het aandeel kinderen dat lid is van een SSV is toegenomen. In 2008 was 27% van de bevraagde kinderen lid en in 2009 is dat 40% (zie figuur 2). Van de allochtone kinderen is een iets groter deel van de kinderen lid dan van de autochtone kinderen (41% tegenover 35%). Dit verschil is echter niet significant (alfa.05).¹³ Evenveel jongens als meisjes zijn lid van een SSV.

¹² Chi-kwadraat toets

¹³ Chi-kwadraat toets

In figuur 2 zien we dat in vijf van de zes onderzoekswijken het aantal kinderen dat lid is duidelijk is toegenomen. Alleen in Afrikaanderwijk is in 2009 ongeveer hetzelfde deel van de steekproef (15%) lid als in 2008. Een mogelijke oorzaak hiervan is dat er een nieuwe coördinator is. Verder valt op dat het aandeel kinderen dat lid is, sterk verschilt per wijk. Vergelijk in figuur 2 bijvoorbeeld het aandeel van de responderende kinderen uit Katendrecht dat lid is (ruim 60%) met het aandeel van de ondervraagde kinderen in Afrikaanderwijk (16%).

Figuur 2 Percentage kinderen dat lid is van de schoolsportvereniging op hun school in 2008 en in 2009. (N=674)

In de inleiding lezen we dat NOC*NSF de eis stelt dat minstens 40% van de kinderen die deelnemen aan een proeftraining lid wordt van de SSV. In 2009 hebben 332 kinderen deelgenomen aan een proeftraining. Van deze groep is 56% lid geworden van een SSV. De eis van NOC*NSF wordt daarmee ruimschoots behaald.

Ongeveer tweederde van de kinderen die lid zijn, is dit omdat ze het leuk vinden om te sporten (zie tabel 4). Zesenvijftig procent van hen geeft aan dat ze lid zijn omdat sporten gezond is. Er zijn vrijwel geen kinderen lid van een SSV omdat dat moet van hun ouders.

Tabel 4 Redenen waarom kinderen lid zijn van een schoolsportvereniging. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. (N=265)

Reden lidmaatschap	Percentage
Ik vind het leuk om te sporten	63%
Sporten is gezond	56%
Ik ben goed in sport	48%
Ik vind het gezellig	47%
Mijn vrienden zitten er ook op	35%
De sportvereniging is dichtbij	15%
Ik moet van mijn ouders	3%

Sport leidt tot sociale cohesie in wijken. Winstpunt is niet alleen dat kinderen gaan sporten en zo bijvoorbeeld gezonder worden, maar ook dat hun ouders elkaar treffen rondom de sportactiviteiten. Dat sociale contact leidt er ook toe dat mensen elkaar waarderen en respecteren in een wijk. De woningcorporatie sponsort dan ook drie schoolsportverenigingen.

Ronald Luiten van Woonbron

De reacties op maandagochtend zijn altijd erg leuk. De kinderen vertellen dan vol trots dat ze gewonnen hebben of een doelpunt gemaakt hebben: "Meester! 6-2 gewonnen zaterdag en Anthony en ik hebben allebei twee keer gescoord!"

Bart van Wensen,
coördinator van Schoolsportvereniging Pendrecht
en gymleraar van basisschool Over de Slinge

Uit de resultaten blijkt dat kinderen met bepaalde sociale achtergrondkenmerken een aantal redenen om lid te zijn vaak noemen. Autochtone kinderen sporten bijvoorbeeld vaker dan allochtone kinderen bij een SSV omdat hun vrienden daar ook lid zijn. Jongens geven vaker dan meisjes als reden voor hun lidmaatschap dat ze het leuk vinden om te sporten en dat ze goed zijn in sporten. Meisjes zeggen weer vaker dan jongens dat ze lid zijn omdat sporten gezond is.

Door middel van een gesloten vraag hebben we gevraagd wat de SSV nog leuker kan maken. Bijna tweederde van de kinderen (61%) die lid zijn geeft aan dat ze graag meer wedstrijdjes zouden spelen. Het valt op dat allochtone kinderen deze suggestie significant vaker noemen dan autochtone kinderen. Een kwart van de kinderen noemt meer spelletjes als suggestie om de SSV leuker te maken en een vijfde wil graag dat de SSV andere sporten aanbiedt. Het valt op dat vooral kinderen in Afrikaanderwijk (47%) en Beverwaard (38%) aangeven dat het aanbieden van andere sporten de SSV nog leuker zou maken. Dit doen zij meer dan kinderen in andere wijken. In Schiemond is het aantal kinderen (20) dat graag wil dat de SSV andere sporten aanbiedt het grootst. In alle andere wijken zijn dit er ongeveer tien. In de zes wijken worden verschillende sporten genoemd: in Pendrecht noemen ze zeven keer zwemmen, in Schiemond noemen drie kinderen dansen en drie andere noemen karate. Tennis is volgens vier kinderen uit Katendrecht een sport die de SSV nog leuker kan maken.

Over alle SSV's doet 41% van de kinderen aan voetbal. Daarmee is het de populairste sport. Dat een dergelijk groot aantal kinderen aan voetbal doet, komt onder andere doordat het in alle wijken mogelijk is om deze sport te beoefenen. Ten opzichte van 2008 is het aandeel voetballers wel gedaald. In 2008 voetbalde 47% van de kinderen die lid zijn van een SSV. Sporten als karate en turnen hebben in 2009 terrein gewonnen. Beide sporten beoefenen vijftien procent van de kinderen die lid zijn van een SSV. De overige negen sporten beoefent een kleiner deel van de kinderen die lid zijn van een SSV: volleybal (11%), atletiek (8%), judo (7%), basketbal (6%), korfbal (5%), tafeltennis (5%), handbal (4%), hockey (3%) en honk-/softbal (2%). Een oorzaak voor het feit dat relatief weinig kinderen deze sporten beoefenen kan ook zijn dat weinig wijken ze aanbieden. Karate is daar een mooi voorbeeld van. In Katendrecht doet meer dan de helft van de kinderen aan deze sport, terwijl in alle andere wijken weinig of geen kinderen dit doen. Ook voor judo, atletiek, tafeltennis en honk-/softbal valt op dat minimaal een vijfde van de kinderen deze sporten in één of twee wijken beoefent, terwijl in drie of vier andere wijken deze sporten helemaal niet worden gedaan. Het is een belangrijke constatering dat in de wijken waar deze sporten wel worden aangeboden, veel kinderen daar interesse in hebben.

Niet-leden

Kinderen die geen lid zijn van een SSV hebben we de vraag gesteld waarom zij geen lid zijn. Bij het beantwoorden van deze gesloten vraag konden zij meerdere antwoordmogelijkheden aankruisen. Zesenvijftig procent van de kinderen die niet sporten bij een SSV zegt dat ze hier geen tijd voor hebben (zie tabel 5). Ongeveer een kwart van hen zit al op een sport en een vijfde kan de sport die zij het leukst vinden niet beoefenen bij de SSV. Dit laatste is een belangrijk resultaat. Zeker omdat we ook hebben gezien dat veel kinderen die lid zijn de SSV nog leuker zouden vinden als ze er een andere sport zouden kunnen doen. Meisjes die geen lid zijn noemen significant vaker dan jongens die geen lid zijn dat het bij de SSV niet moge-

lijk is hun favoriete sport te beoefenen.¹⁴ Sporten die meisjes graag willen doen zijn street-dance/dansen (negen keer genoemd) en zwemmen (vijf keer).

Tabel 5 Redenen waarom kinderen geen lid zijn van een SSV. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. (N=359)

Reden van niet-lidmaatschap	Percentage
Ik heb er geen tijd voor	56%
Ik zit al op een andere sportvereniging	26%
De sport die ik het leukst vind, kan ik bij de schoolsportvereniging niet doen	21%
Ik mag niet van mijn ouders	8%
Mijn ouders vinden het te duur	8%
Mijn vrienden doen ook niet aan sport	5%
Ik hou niet van sport	5%
Ik heb problemen met mijn gezondheid	3%

De vijf andere mogelijke antwoorden voor het niet-lid zijn van een SSV (mag niet van mijn ouders, mijn ouders vinden het te duur, mijn vrienden doen ook niet aan sport, ik heb problemen met mijn gezondheid en ik hou niet van sport) zijn door minder dan tien procent van de responderende kinderen gegeven. De resultaten uit 2009 komen overeen met de cijfers uit 2008. Als we inzoomen op wijkniveau valt op dat, in vergelijking met de andere wijken, een relatief groot deel van de kinderen uit Beverwaard aangeeft dat ze al lid zijn van een andere sportvereniging. Ook zegt in Beverwaard een groter deel van de kinderen dan in andere wijken dat zij de sport die zij het leukst vinden niet kunnen doen bij de SSV. Van de kinderen die geen lid zijn van een SSV wil 26% in de toekomst wel lid worden. Dit percentage is ongeveer net zo hoog als in 2008. Opmerkelijk is dat weinig kinderen die geen lid zijn, zeggen dat hun ouders het lidmaatschap te duur vinden. Dit staat haaks op de resultaten van een onderzoek van het SCP uit 2009.¹⁵ Onderzoeker Jehoel-Gijsbers vindt daarin dat weinig arme kinderen sporten. Voor de helft van deze kinderen is dit om financiële redenen (SCP, 2009). In Rotterdam lijkt de SSV, in combinatie met het Jeugdsportfonds, hier echter een oplossing voor te zijn.

Betrokkenheid bij de reguliere sportvereniging

In 2009 bezoekt een even groot deel van de kinderen die lid zijn van een SSV de locatie waar de sportvereniging wedstrijden speelt als in 2008. Iets meer dan de helft van de kinderen die dit complex bezoeken doet dit voor trainingen, 28% voor wedstrijden, 19% voor toernooien en 5% voor feestjes of andere activiteiten. Veertien procent van de kinderen die lid zijn van een SSV bezoekt nooit de locatie waar de club traint (zie tabel 6). Per wijk en per sport zijn hier geen noemenswaardige verschillen in te vinden. In 2008 dienden de zes onderzochte SSV's gezamenlijk namelijk 343 aanvragen voor een jeugdsportfonds in. Dit betekent dat ongeveer de helft van alle leden van de onderzochte SSV's gebruik maakt van het jeugdsportfonds.¹⁶ In de eerste vier maanden van 2009 hebben de zes onderzochte SSV's 102 aanvragen ingediend voor een jeugdsportfonds.

¹⁴ Chi-kwadraat toets (sig.001).

¹⁵ Jehoel-Gijsbers, G. (2009). Kunnen alle kinderen meedoen? Onderzoek naar de maatschappelijke participatie van kinderen. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

¹⁶ Deze informatie is verkregen vanuit de ledenadministratie van de SSV's.

Tabel 6 Redenen waarom kinderen het sportveld of de sporthal waar de club traint wel eens bezoeken. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. (N=359)

Reden	Percentage
Voor trainingen	54%
Voor wedstrijden	28%
Voor toernooien	19%
Weet het niet / niet van toepassing	18%
Bezoekt het sportveld of de sporthal nooit	14%
Voor feestjes of andere activiteiten	5%

Betrokkenheid ouders

Bijna de helft van de kinderen die lid zijn van een SSV (44%) geeft aan dat zijn of haar ouders nooit komen kijken bij een training. Van 47% van de kinderen doen de ouders dit soms, van 6% vaak en van 4% nooit. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die uit 2008 en verschillen niet per sport. Op wijkniveau valt op dat het aandeel kinderen waarvan de ouders vaak of altijd komen kijken, in Beverwaard een stuk groter is dan in de andere wijken. Van de kinderen die lid zijn bij SSV Beverwaard zegt 22% dat één van hun ouders vaak of altijd komt kijken bij een training.

Achtentwintig procent van de kinderen die lid zijn van een SSV speelt nog geen wedstrijden. In 2008 was dit een groter deel, namelijk 43%. Van een vijfde deel van de kinderen die in 2009 wel wedstrijden spelen, bezoekt wel eens een ouder de wedstrijden. Van 34% van deze groep kinderen doen de ouders dit nooit, van 14% vaak en van 32% altijd. Deze resultaten komen overeen met 2008 en zijn ongeveer gelijk voor de verschillende sporten.

Sortgedrag buiten de schoolsportvereniging

Van de kinderen die lid zijn van een SSV zit 44% ook nog op een andere sport. In 2008 was dit nog 28%. Dit lijkt te bevestigen dat SSV's kinderen stimuleren meer te gaan sporten. Het kan ook zijn dat kinderen die aangeven ook nog op een andere sport te zitten hiermee bedoelen dat ze meerdere sporten doen bij de SSV. Dit vermoeden wordt sterker als we zien dat het aandeel kinderen dat niet sport buiten de SSV in 2009 is toegenomen van 21% naar 38%. Als ons vermoeden waar is, dan betekent het dat kinderen meer zijn gaan sporten. Ze beoefenen namelijk meerdere sporten binnen een SSV en dat betekent dat ze meerdere dagen in de week actief bezig zijn. Het aandeel kinderen dat in de buurt of op straat sport is echter afgenomen van 45% naar 22%. Hierbij valt op dat jongens vaker in de buurt of op straat sporten dan meisjes.

Inzoomend op wijkniveau komen we hierbij duidelijke verschillen tegen. In Lombardijen zit bijvoorbeeld ongeveer een derde van de kinderen die lid zijn van de SSV ook nog op andere sporten. Kinderen die lid zijn van SSV Afrikaanderwijk of SSV Pendrecht sporten vaker in de buurt of op straat dan kinderen uit de andere wijken. In deze twee wijken doet 40% van de kinderen dit, terwijl in de overige wijken maximaal 20% van de kinderen in de buurt of op straat sport.

5. Resultaten ouders

Tussen 25 maart 2009 en 15 april 2009 zijn door twee enquêteurs van het Verwey-Jonker Instituut 429 ouders van kinderen die lid zijn van een SSV opgebeld met de vraag of zij wilden deelnemen aan een telefonische enquête.¹⁷ Bij 119 ouders is gestart met het afnemen van de vragenlijst. Acht van hen zijn niet meegenomen in de analyse omdat de vragenlijst niet volledig was ingevuld. Bij het merendeel werd dit veroorzaakt door een taalprobleem. Twee andere respondenten zijn verwijderd omdat niet bekend is op welke school hun kind zit. Uiteindelijk zijn de analyses uitgevoerd op 109 responderende ouders. Deze zijn als volgt verdeeld over de zes onderzoekswijken: Afrikaanderwijk (11 ouders), Katendrecht (20), Beverwaard (21), Pendrecht (20), Schiemond (15) en Lombardijen (21). Als meerdere kinderen van de ondervraagde ouder lid zijn, hebben de antwoorden betrekking op het oudste kind dat lid is van een SSV. In 2008 waren 131 ouders ondervraagd.

De enquête voor de ouders bestaat uit vijf onderwerpen: (i) redenen waarom kinderen volgens hun ouders lid zijn van een SSV; (ii) de mening van ouders over de SSV; (iii) welke effecten kinderen volgens ouders ondervinden van hun lidmaatschap van een SSV; (iv) het sportgedrag van kinderen buiten de SSV en (v) de betrokkenheid van ouders bij de SSV. In dit hoofdstuk beschrijven we onder meer of ouders in 2009 net zo positief zijn over het initiatief als in 2008 en geven we antwoord op de vraag of de betrokkenheid van ouders bij SSV's in 2009 is veranderd ten opzichte van 2008.

Sociale achtergrondkenmerken respondenten

Negenendertig procent van de responderende ouders is in Nederland geboren, 17% in Marokko, 9% in Suriname, 6% op de Nederlandse Antillen, 6% in Turkije en 23% in een ander land. In de meeste wijken is het aandeel Nederlandse ouders minder dan een kwart. In Katendrecht en Beverwaard is echter een veel groter deel (ongeveer driekwart) van de responderende ouders geboren in Nederland. Vijftien van de 109 ouders geven aan dat ze vorig jaar ook meegedaan hebben aan het onderzoek. 82 ouders hebben in 2008 niet deelgenomen aan het onderzoek en twaalf weten niet meer of ze in dat jaar ook de vragen hebben beantwoord. Van 10% van de ouders is het kind lid geworden zonder deel te nemen aan een proef-

¹⁷ Van de 429 gebelde ouders zijn er 224 bereikt. Negenenvijftig van hen vroegen of we een andere keer terug konden bellen, maar hebben we daarna niet meer kunnen bereiken. Dertig ouders spraken niet goed genoeg Nederlands om de vragen te kunnen beantwoorden. Dit was vooral in de wijken Schiemond, Pendrecht en Lombardijen een probleem. Ook waren er 29 ouders die expliciet aangaven niet mee te willen werken aan het onderzoek.

training. In sociale achtergrondkenmerken komen de responderende ouders uit 2009 overeen met de in 2008 ondervraagde ouders.

Redenen waarom kind lid is van schoolsportvereniging

Net als in 2008 zijn bijna alle bevraagde ouders (96%) positief of zeer positief over de SSV. We hebben hen ook gevraagd wat voor hen de drie belangrijkste redenen zijn waarom hun kind lid is van een SSV. Dit hebben we gedaan door hun een aantal mogelijke redenen voor te leggen. Ouders konden per reden antwoorden of dit wel of niet een reden voor hen is waarom hun kind lid is. In tabel 7 is voor zowel 2008 als 2009 te zien hoeveel procent van de ouders de verschillende redenen noemen.

Tabel 7 Redenen voor ouders waarom hun kind lid is van een SSV. (N=109)

Reden	2008	2009
Sporten is gezond	61%	62%
Mijn kind vindt het leuk om te sporten	53%	60%
Anders, namelijk	28%	48%
Leuk om iets te doen na schooltijd	21%	24%
De sportvereniging is dichtbij	18%	18%
Zijn/haar vrienden zitten er ook op	8%	16%
Mijn kind vindt het gezellig	53%	9%
Mijn kind is goed in sport	15%	2%

Het valt op dat voor twee redenen de score tussen 2009 en 2008 erg verschilt. In 2008 gaf 52% 'mijn kind vindt het gezellig' als reden voor het lidmaatschap van een SSV. In 2009 is dat nog maar 9%. Ook de reden dat hun kind goed is in sport, is in 2009 voor een kleiner deel van de ouders een reden waarom hun kind lid is dan in 2008 (2% in 2009 ten opzichte van 15% in 2008). Wat niet is veranderd ten opzichte van 2008, is dat ruim 60% van de ouders het belangrijk vindt dat hun kind lid is van een SSV, omdat sporten goed is voor de gezondheid.

Ouders hadden ook de mogelijkheid om redenen te noemen voor het lidmaatschap van hun kind, die niet tot de antwoordalternatieven behoren. Negentien procent van hen heeft dit gedaan. De hierbij gegeven antwoorden zijn grofweg in te delen in vijf categorieën. (i) Gezondheid: tien ouders geven iets aan dat met de gezondheid van hun kind te maken heeft. Een ouder zegt bijvoorbeeld: '*mijn kind moet afvallen*'. (ii) Betaalbaarheid: vijf ouders zeggen dat het feit dat het sporten bij een SSV niet duur is, een reden is waarom hun kind daar sport. (iii) Het houdt kinderen van de straat: vijf ouders wijzen erop dat sporten beter is dan de hele dag binnen zitten of op straat hangen. (iv) Sociale redenen: acht ouders zeggen dat ze het positief vinden dat hun kind bij de SSV met andere kinderen in contact komt. Een van de ouders kijkt hierbij ook in de toekomst: '*Zo is mijn kind van de straat en komt hij beter in de maatschappij terecht*'. (v) Toezicht: vijf ouders wijzen op het feit dat hun kind bij de SSV veilig en onder toezicht kan sporten en dat ze het prettig vinden dat het vanuit school wordt georganiseerd. Een voorbeeld van een dergelijk antwoord: '*Dat school ermee te maken heeft, zodat je daar makkelijk op kunt terugvallen*'.

Samenvattend kunnen we zeggen dat ouders veel verschillende redenen noemen voor het feit dat hun kind lid is van een SSV. Ondanks de vele verschillende redenen kunnen we wel

stellen dat voor de meeste ouders het gezondheidsaspect een belangrijke reden is voor het lidmaatschap van hun kind.

Communicatie met schoolsportvereniging

Ouders kunnen op verschillende manieren informatie inwinnen over de SSV. We hebben hen een aantal van deze mogelijkheden voorgelegd. Ze konden daarop antwoorden of ze wel of niet op die manier informatie krijgen over de SSV. In tabel 8 is te zien dat, net als in 2008, de nieuwsbrief de meest gebruikte informatiebron is.

Tabel 8 *Gebruikte informatiebronnen door ouders. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. (N=109)*

Informatiebron	2008	2009
Via een nieuwsbrief	70%	79%
Via eigen kind	59%	36%
Via de coördinator van de schoolsportvereniging	9%	24%
Via een ouderbijeenkomst	21%	15%
Via een folder	13%	13%
Via de schoolkrant	8%	13%
Via de groepsleerkracht		12%
Via de website van de school	3%	9%
Via de website van de schoolsportvereniging	1%	7%
Op een andere manier	7%	10%

Negenenzeventig procent van de bevroagde ouders krijgt via de nieuwsbrief informatie over de SSV. In vergelijking met 2008 krijgen in 2009 minder ouders informatie via hun eigen kind. Alles bij elkaar genomen zien we een toename in het gebruik van de communicatiemiddelen van de SSV. In 2009 krijgen namelijk meer ouders dan in 2008 informatie over de SSV via een nieuwsbrief, de schoolkrant, en de websites van de school en van de SSV. Ook de coördinator is belangrijker geworden in de communicatie naar de ouders. In 2008 kreeg 9% van de ouders informatie over de SSV via de coördinator. Dit is in 2009 toegenomen tot een kwart van de bevroagde ouders. Ook kennen steeds meer ouders de coördinator. Driekwart van de responderende ouders kent de coördinator van de SSV waar hun kind lid van is. In 2008 was dit 10% minder.

Ondanks dat ruim de helft van de bevroagde ouders weet dat SSV's ouderbijeenkomsten organiseren, krijgt slechts 15% van de ouders op deze manier informatie over de SSV. Vooral in Katendrecht, Beverwaard en Schiemond krijgen weinig ouders (minder dan 10%) informatie via ouderbijeenkomsten. Als we inzoomen op Schiemond, zien we dat ouders in die wijk vrijwel alleen informatie krijgen over de SSV via een nieuwsbrief. Alle andere informatiebronnen worden in Schiemond door minder dan 10% van de ouders gebruikt.

Gevolgen van de schoolsportvereniging voor het kind

Wat zijn volgens ouders de gevolgen van het lidmaatschap van een SSV voor hun kind? Om deze vraag te beantwoorden hebben we hun een aantal stellingen voorgelegd. De responderende ouders konden aangeven in hoeverre zij denken dat deze stellingen waar zijn. De antwoordalternatieven waren: helemaal niet waar, niet waar, neutraal, waar, helemaal waar en

weet ik niet. De percentages in tabel 9 geven weer welk aandeel van de ouders waar of helemaal waar heeft geantwoord op de stellingen.

Tabel 9 *Gevolgen van lidmaatschap van een SSV volgens ouders van kinderen die lid zijn. Percentage dat met 'waar' of 'helemaal waar' antwoordde. (N=109)*

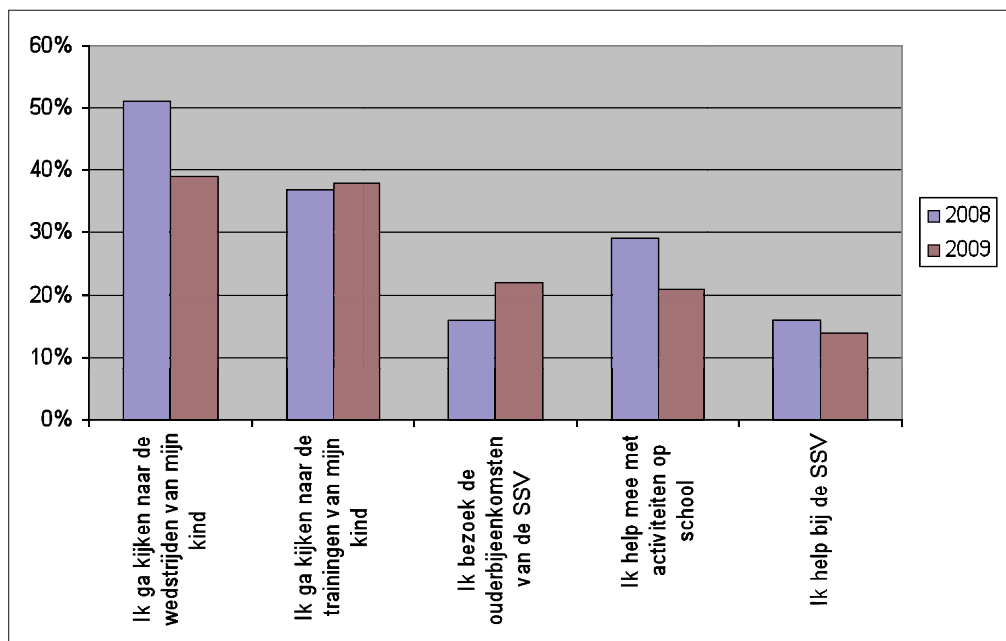
De schoolsportvereniging zorgt ervoor dat mijn kind:	2008	2009
Gezonder en fitter is	83%	89%
Vaker sport	73%	78%
Minder vaak voor de tv hangt of achter de computer zit	58%	59%
Het leuker vindt om buiten te spelen	64%	50%
Minder vaak op straat rondhangt	64%	49%
Het leuker vindt om naar school te gaan	69%	45%
Andere kinderen vaker vraagt om te spelen	62%	45%
Aardiger is tegen andere kinderen	51%	42%
Minder vaak ruzie maakt	37%	31%
Minder snel driftig is	35%	31%
Minder vaak, op school of ergens anders, regels overtreedt	33%	20%

Het merendeel van de ouders denkt dat hun kind door de SSV vaker sport en gezonder en fitter is. Een gevolg van sporten bij een SSV dat hieraan gerelateerd is, is dat kinderen minder vaak achter de tv of computer hangen. Negenenvijftig procent van de ouders denkt dat dit het geval is. Als we de resultaten vergelijken met die uit 2008, zien we dat in 2009 minder ouders de positieve sociale gevolgen van de SSV benadrukken. Zo denkt in 2009 bijvoorbeeld een kleiner deel van de ouders dat hun kind door de SSV minder vaak regels overtreedt dan in 2008. Net als bij de redenen om lid te zijn van een SSV, lijken ook hier voor veel ouders de gezondheidsaspecten van sporten zwaarder te wegen dan de sociale aspecten. In 2009 is het verschil tussen deze twee soorten gevolgen van het lidmaatschap groter dan in 2008.

Betrokkenheid ouders bij de sport van hun kinderen

Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de sport van hun kinderen. Aanwezig zijn bij wedstrijden of trainingen is daar een voorbeeld van. Een stapje verder is het als ouders aanwezig zijn bij ouderbijeenkomsten of assisteren bij trainingen of wedstrijden. We hebben de ouders gevraagd hoe vaak zij dergelijke dingen doen (zie figuur 3).

Figuur 3 *Betrokkenheid ouders bij de sport van hun kinderen. Percentage ouders dat zegt deze gedragingen vaak of altijd te doen. (N=109)*

In figuur 3 zien we dat iets minder dan 40% van de bevroagde ouders de trainingen of wedstrijden van hun kinderen bezoekt. Tweeëntwintig procent van de ouders bezoekt de ouderbijeenkomsten, 21% helpt wel eens mee op school en 14% doet dit wel eens bij de SSV. Tussen de verschillende wijken zien we wat dit betreft geen grote verschillen.

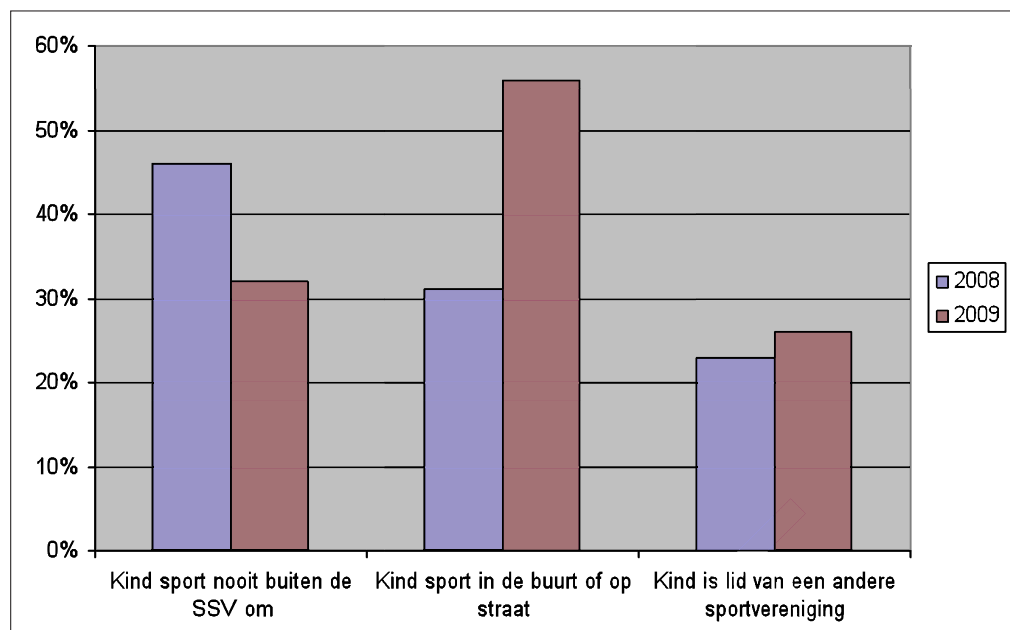
Ouders die gaan kijken bij trainingen vormen dezelfde groep als de ouders die wedstrijden bezoeken, ouderbijeenkomsten bezoeken en helpen bij de SSV. Het bezoeken van trainingen correleert namelijk (sig.01) met de andere bezigheden. We zouden dus kunnen zeggen dat een bepaalde groep ouders wel actief is bij SSV's en een andere groep ouders niet. Door middel van een regressieanalyse hebben we gekeken of deze groepen ouders bepaalde kenmerken bezitten. Uit deze analyse blijkt dat de sociale achtergrondkenmerken van ouders die wel betrokken zijn bij de SSV niet verschillen van die van ouders die minder betrokken zijn. Beide groepen bestaan bijvoorbeeld uit een even groot deel allochtone als autochtone ouders. Ook zitten de kinderen van beide groepen ouders in dezelfde groepen op school en zijn ze even lang lid van de SSV.

Als we inzoomen op wijkniveau komen we wel enkele kleine verschillen tegen. In Beverwaard komen relatief veel ouders kijken bij de trainingen. In Lombardijen bezoeken relatief veel ouders de wedstrijden en helpen veel ouders bij trainingen of wedstrijden. Door aanwezig te zijn bij de wedstrijden van hun kinderen kunnen ouders in contact komen met andere ouders. Uit de antwoorden op een vraag hierover blijkt dat 39% van de responderende ouders het eens of helemaal eens is met de stelling dat ze door de SSV in contact komen met andere ouders.

Sportgedrag van kinderen buiten de schoolsportvereniging

Tweeëndertig procent van de ouders geeft aan dat hun kind nooit sport buiten de SSV om. Als we dit cijfer vergelijken met 2008 zien we een dalende trend (zie figuur 4). Ruim de helft van de ouders zegt dat hun kind in de buurt of op straat aan sport doet en een kwart van de ouders zegt dat hun kind ook nog lid is van een andere sportvereniging. Deze resultaten geven aan dat ouders van mening zijn dat kinderen die lid zijn van een SSV structureel bewegen, ook buiten de SSV om.

Figuur 4 Sportgedrag kinderen buiten de schoolsportvereniging om. (N=109)

6. *Resultaten leerkrachten*

Tweeënzestig leerkrachten hebben de vragenlijst ingevuld. Dat zijn er ongeveer evenveel als in 2008. In dat jaar hadden 64 leerkrachten de enquête beantwoord. De bevraagde leerkrachten hebben de vragenlijst uitgereikt gekregen van de coördinator van de SSV. Één van de responderende leerkrachten heeft niet ingevuld op welke school hij/zij werkzaam is. Deze respondent is verwijderd uit het bestand, omdat we in de analyses ook kijken naar verschillen binnen de zes onderzoekswijken. De analyses zijn uiteindelijk dus uitgevoerd met 61 respondenten.

De verdeling van de bevraagde docenten over de scholen in de zes onderzoekswijken is als volgt: Afrikaanderwijk (10), Katendrecht (10), Beverwaard (11), Pendrecht (13), Schie-mon-d (8) en Lombardijen (9). De ondervraagde docenten kunnen verschillende functies hebben. Eenenvijftig zijn leerkracht, vijf zijn lid van de directie van de school, twee docenten zijn vakleerkracht lichamelijke opvoeding, een respondent is stagiair, een ouderconsulent en een is intern begeleider op een van de basisscholen. De responderende docenten zijn ongeveer gelijk verdeeld over de middenbouw (23 respondenten) en de bovenbouw (29 respondenten).

In de vragenlijst stellen we de leerkrachten vragen over een aantal onderwerpen: (i) de bekendheid van leerkrachten met de SSV; (ii) de mening van de leerkrachten over de SSV; (iii) wat zij vinden van de manier waarop zij informatie krijgen over de SSV; (iv) of leerkrachten kinderen stimuleren om lid te worden van een SSV; (v) wat volgens de leerkrachten redenen zijn waarom kinderen lid worden van een SSV en (vi) wat volgens de leerkrachten de effecten voor het kind zijn van lidmaatschap van een SSV. In dit hoofdstuk kijken we onder meer of leerkrachten, net als in 2008, goed bekend zijn met de SSV op hun school en of zij nog steeds positief oordelen over dit initiatief.

Bekendheid met schoolsportvereniging

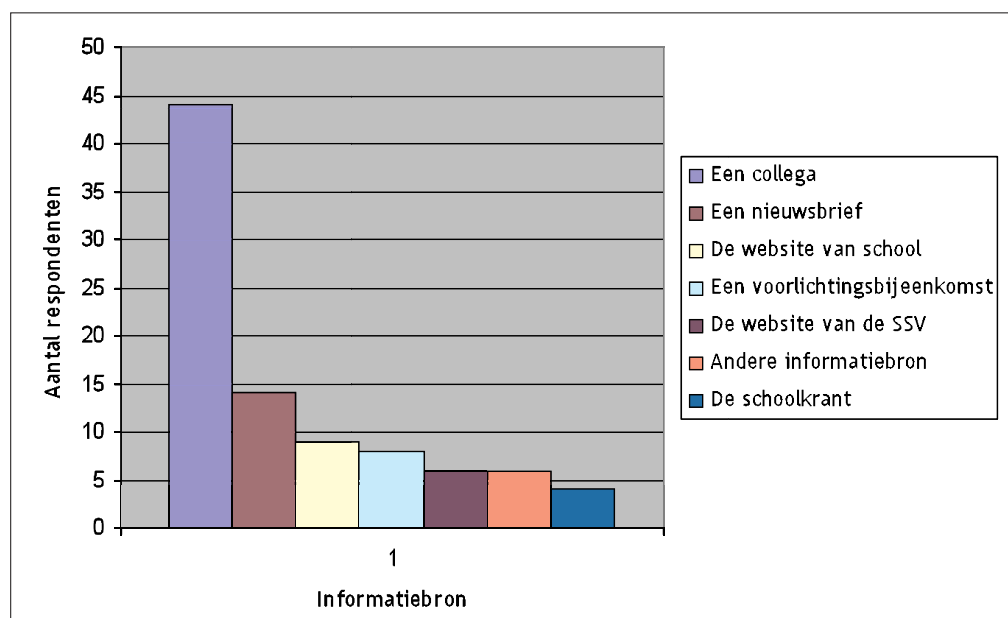
Achtenvijftig van de 61 responderende leerkrachten is bekend met de SSV op hun school. Net als in 2008 zijn drie docenten niet bekend met dit concept. Net als de in 2008 ondervraagde leerkrachten zijn de in 2009 ondervraagde leerkrachten positief over de SSV. Vijfenvoertig docenten beoordelen het initiatief namelijk als positief of zeer positief. Net als in 2008 is geen enkele leerkracht negatief over de SSV. We hebben de docenten ook gevraagd waarom zij er positief tegenoverstaan. Hierop antwoorden zij bijna allemaal dat de SSV een bepaalde drempel weghaalt om te gaan sporten. Meer specifiek noemen ze hierbij de afstand van huis

naar de sportlocatie en de mogelijkheid om zonder verplichtingen kennis te maken met verschillende sporten.

Informatie over de schoolsportvereniging

Vierenveertig leerkrachten krijgen informatie over de SSV van een collega, veertien via een nieuwsbrief, negen via de website van school, acht via voorlichtingsbijeenkomsten, zes via de website van de SSV, vier via de schoolkrant en zes op een andere manier (zie figuur 5).

Figuur 5 Informatiebronnen over de schoolsportvereniging. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. (N=61)

Als we kijken naar de informatiebronnen op wijkniveau zien we dat in Afrikaanderwijk en Lombardijen (bijna) alle leerkrachten informatie over de SSV inwinnen via een collega. In twee andere wijken (Katendrecht en Schiedamschenhoek) gebeurt dit maar door de helft van de ondervraagde docenten. In Katendrecht geven vier respondenten aan dat ze op een andere manier dan de gegeven antwoordcategorieën informatie krijgen. Twee van hen zeggen bijvoorbeeld dat ze hebben geholpen bij het opstarten van de SSV in hun wijk.

De leerkrachten lijken in 2009 minder tevreden te zijn over de mate waarin zij op de hoogte worden gehouden over de SSV dan in 2008. Het aantal docenten dat dit zeer goed vindt gaan is in 2009 namelijk gedaald ten opzichte van 2008. Het is opvallend dat twee van de vier leerkrachten die vinden dat ze niet goed op de hoogte worden gehouden, les geven in Pendrecht.

De helft van de responderende leerkrachten denkt dat de docenten op de school waar hij of zij lesgeeft de SSV niet zien als een extra belasting. Achttien leerkrachten denken dat een

enkele leerkracht of sommige leerkrachten de SSV ervaren als een extra belasting en één docent denkt dat dit voor veel leerkrachten het geval is. Elf leerkrachten antwoorden dat zij dit niet weten. In 2008 dachten meer docenten dat hun collega's de SSV zien als een extra belasting. In de nulmeting gaven namelijk 31 leerkrachten aan dat een enkele collega of sommige collega's de SSV als een extra belasting ervaren.

Redenen lidmaatschap schoolsportvereniging volgens leerkrachten

De leerkrachten is gevraagd waarom zij denken dat kinderen lid zijn van een SSV. In tabel 10 zien we dat het grootste deel van hen denkt dat plezier voor kinderen een belangrijke rol speelt bij de keuze om lid te worden van een SSV. Achtenveertig leerkrachten denken namelijk dat kinderen lid zijn omdat ze het leuk vinden om te sporten en 39 leerkrachten denken dat kinderen lid zijn omdat ze het leuk vinden om na schooltijd iets te doen. Het feit dat de SSV dichtbij is, is volgens iets minder dan de helft van de bevroegde docenten een reden waarom kinderen lid zijn. De ondervraagde docenten hebben niet het idee dat kinderen lid zijn omdat dat moet van hun ouders of omdat ze de drang hebben om topsporter te worden. In 2008 gaven de responderende leerkrachten ongeveer dezelfde antwoorden als de docenten in 2009.

Tabel 10 Redenen waarom kinderen volgens leerkrachten lid zijn van een schoolsportvereniging. Leerkrachten konden meerdere antwoorden geven. (N=61)

Reden lidmaatschap volgens leerkrachten	2008	2009
Omdat ze het leuk vinden om te sporten	41	48
Omdat ze het leuk vinden om iets te doen na schooltijd	41	39
Omdat de sportvereniging dichtbij is	19	25
Omdat hun vrienden er ook op zitten	24	18
Omdat het gezellig is	21	18
Omdat het gezond is	14	14
Omdat ze goed zijn in sport	11	11
Omdat ze wedstrijden willen spelen	9	6
Omdat ze topsporter willen worden	2	6
Vanwege een andere reden	1	2
Omdat ze moeten van hun ouders	0	0

Gevolgen van de schoolsportvereniging voor het kind

Beleidsmakers verwachten dat sport kan bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. Maar wat verwachten de geënquêteerde leerkrachten dat de effecten zijn van het lidmaatschap op de kinderen? Om hierachter te komen hebben we hen een aantal stellingen voorgelegd, waarbij zij konden aangeven in welke mate zij denken dat de stellingen waar zijn. Ze konden kiezen uit zes antwoordmogelijkheden: helemaal niet waar, niet waar, neutraal, waar, helemaal waar en weet niet. In tabel 11 is per stelling te zien hoeveel leerkrachten vinden dat deze stelling waar of helemaal waar is.

Tabel 11 Gevolgen van sporten bij een schoolsportvereniging volgens leerkrachten.
Respondenten mochten meerdere antwoorden geven. (N=61)

Stelling: De schoolsportvereniging zorgt ervoor dat kinderen:	2008	2009
Vaker sporten	59	60
Gezonder en fitter zijn	52	55
Talenten in zichzelf ontdekken	60	55
Sociale competenties leren	57	52
Meer gevoel van eigenwaarde krijgen	51	48
Meer kinderen in de buurt leren kennen	50	47
Zich beter aan gedragsregels houden	31	27
Beter tegen hun verlies kunnen	37	27
Hun agressie beter kunnen beheersen	29	26
Het leuker vinden om buiten te spelen	32	24
Samen met ouders iets ondernemen	17	19
Beter geconcentreerd zijn onder schooltijd	17	14
Minder ruzie maken in de klas	14	9

De bevraagde leerkrachten denken dat de SSV vooral invloed heeft op het sportgedrag en de gezondheid van de kinderen. Daarnaast denken veel docenten dat de SSV bijdraagt aan het sociale leven van kinderen. Vijfenvijftig leerkrachten denken bijvoorbeeld dat kinderen door de SSV sociale competenties leren. Ook het ontdekken van talenten en het krijgen van een gevoel van eigenwaarde zijn volgens het grootste deel van de docenten gevolgen van het lidmaatschap. Slechts een klein deel van de bevraagde leerkrachten denkt dat sporten bij een SSV een positieve invloed heeft op schoolprestaties en het gedrag van kinderen in de klas.

Dat veel docenten denken dat het lid zijn van een SSV een positieve invloed heeft op kinderen, is waarschijnlijk de reden waarom 53 van de 61 ondervraagde docenten leerlingen stimuleren om lid te worden. In een open vraag hebben we gevraagd hoe zij dit doen. De meeste leerkrachten stimuleren kinderen tot lidmaatschap door er zelf in de klas over te praten of door kinderen die lid zijn over hun ervaringen te laten vertellen. Een voorbeeld: *'De leerlingen laten vertellen over wat ze doen en hoe ze het vinden.'* Enkele docenten benadrukken bij het praten over de SSV het gezondheidsaspect van sport. Dit betekent dat ze niet alleen proberen zoveel mogelijk kinderen lid te maken van een SSV, maar ook uitleggen waarom sporten belangrijk is. Daardoor krijgt het praatje van docenten over de SSV ook een pedagogische kant.

Indirecte gevolgen schoolsportvereniging

Indirect kan een SSV een positieve invloed hebben op een wijk. Ouders kunnen er bijvoorbeeld met elkaar in contact komen als zij naar hun kinderen komen kijken. Alle bevraagde leerkrachten denken dat een SSV goed is voor een wijk. Een ander indirect gevolg kan zijn dat ouders meer betrokken raken bij de school. Achttien van de 61 leerkrachten denken dat dit zo is. Dit zijn er drie meer dan in 2008. Eenentwintig docenten denken dat de SSV niet bijdraagt aan hoe betrokken ouders zijn bij de school van hun kind en twintig leerkrachten hebben hier geen mening over.

7. *Resultaten trainers*

In februari 2009 zijn de trainers van de SSV's door de coördinatoren benaderd om een vragenlijst in te vullen. Drieëndertig trainers hebben de vragen beantwoord. In 2008 was dezelfde vragenlijst afgenomen bij 29 trainers. In de vragenlijst komen de volgende onderwerpen aan de orde: (i) De mening van de trainers over de SSV; (ii) de communicatie met de coördinator en de ondersteuning vanuit de sportvereniging; (iii) de invloed die de SSV volgens de trainers heeft op kinderen die lid zijn; (iv) de betrokkenheid en inzet van ouders en (v) externe factoren die trainingen kunnen beïnvloeden.

Bij alle zes SSV's waar het onderzoek is uitgevoerd, hebben enkele trainers de vragenlijst ingevuld. In Beverwaard waren dit er acht, in Katendrecht, Schiemonde en Lombardijen zes, in Pendrecht vier en in Afrikaanderwijk drie. Het grootste deel van de trainers is een jaar of korter betrokken bij de SSV. Zeven trainers zijn hier al meer dan twee jaar actief. In vergelijking met de andere wijken participeren trainers in Katendrecht een lange periode. Dit lijkt vanzelfsprekend omdat de SSV in Katendrecht het langst bestaat. Toch is het belangrijk dit niet als vanzelfsprekend te beschouwen. Het impliceert namelijk dat trainers zich verbonden voelen met de SSV en kennelijk plezier hebben in het verzorgen van de trainingen. In dit hoofdstuk kijken we onder meer of de communicatie met de coördinator en de ondersteuning vanuit de vereniging zijn veranderd ten opzichte van 2008 en of in 2009 meer ouders betrokken zijn bij trainingen en wedstrijden dan in 2008. Ten tijde van de nulmeting was de ouderbetrokkenheid volgens de trainers nog beperkt.

Sociale achtergrondkenmerken trainers

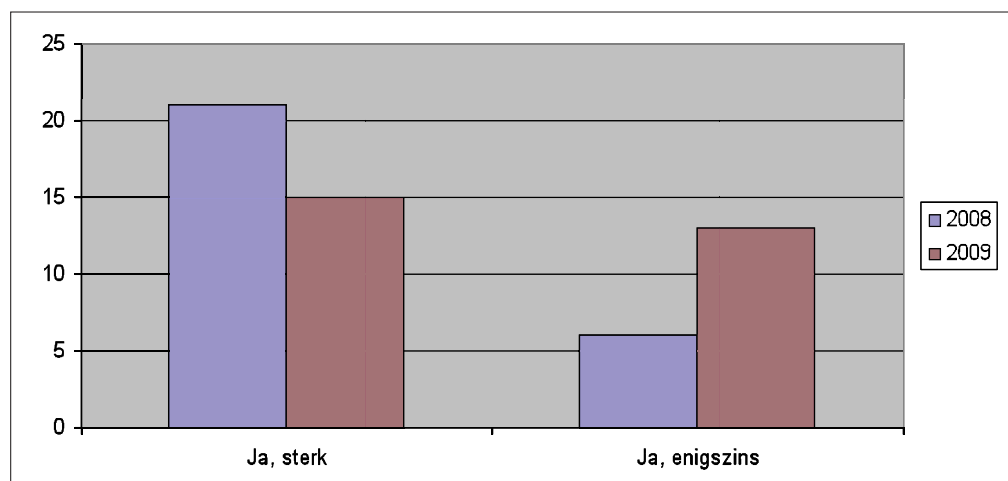
De bevraagde trainers zijn relatief jong. Ongeveer een derde is tussen de 18 en 29 jaar oud. Deze jonge leeftijd betekent niet dat de trainers weinig ervaring hebben als trainer. Tien van hen verzorgen namelijk al meer dan tien jaar trainingen, acht hebben hier tussen de zes en tien jaar ervaring mee, dertien tussen de twee en vijf jaar en slechts twee trainers hebben minder dan twee jaar ervaring met het geven van trainingen.

Net als in 2008 zijn alle bevraagde trainers redelijk tot zeer positief over de SSV. Zeventien trainers zijn zeer positief, veertien positief en twee redelijk positief. Ook over de communicatie met de coördinator zijn alle trainers te spreken. Zij vinden namelijk allemaal dat dit goed of zeer goed verloopt. In 2008 was er één trainer die vond dat de communicatie met de coördinator slecht verliep.

Contact met de sportvereniging

We hebben de trainers gevraagd of het bestuur van hun sportvereniging de SSV ondersteunt. De in 2009 responderende trainers vinden dat dit minder gebeurt dan de trainers die de vragenlijst in 2008 hebben beantwoord (zie figuur 6).

Figuur 6 Mate waarin volgens trainers het bestuur van hun sportvereniging de SSV ondersteunt. (Y-as = aantal respondenten) (N=33)

In 2009 vinden meer trainers dat de SSV slechts enigszins wordt ondersteund dan in 2008. Daarbij is het aantal trainers gedaald dat vindt dat hun sportvereniging de SSV sterk ondersteunt. Als deze trend zich voortzet, kan dit tot gevolg hebben dat de SSV los komt te staan van de reguliere sportvereniging. Echt problematisch is het echter nog niet, want net als in 2008 zegt geen enkele trainer dat het bestuur van hun sportvereniging het initiatief niet ondersteunt. Opvallend is wel dat in 2009 drie trainers niet weten of dit gebeurt.

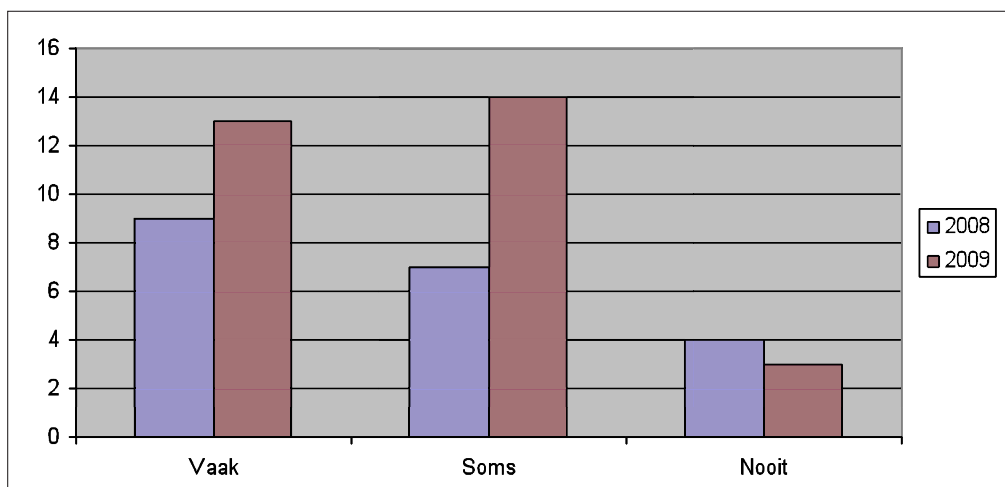
In tabel 12 zien we dat ongeveer de helft van de trainers denkt dat de meeste leden van de sportvereniging bekend zijn met de SSV. Tien trainers denken dat slechts een aantal bekend zijn met dit initiatief en een trainer denkt dat geen enkel lid van de sportvereniging hiermee bekend is. Ook dit resultaat geeft aan dat de SSV los kan komen staan van de sportvereniging waar deze deel van uitmaakt.

Tabel 12 Aantal trainers over hoeveel leden van de sportvereniging volgens hen bekend zijn met de schoolsportvereniging. (N=33)

Antwoordmogelijkheden	Aantal trainers
Ja, allemaal	2
Nee, maar de meesten wel	14
Nee, slechts een aantal	10
Nee, niemand	1
Niet van toepassing	4

Dertien van de 33 trainers geven aan dat kinderen die sporten bij de SSV vaak worden betrokken bij activiteiten op de hoofdlocatie van de vereniging (zie figuur 7). Veertien trainers zeggen dat dit soms gebeurt en slechts drie trainers geven aan dat die kinderen nooit bij activiteiten op de hoofdlocatie worden betrokken. In vergelijking met 2008 denken in 2009 meer trainers dat kinderen die sporten bij een SSV vaker betrokken zijn bij activiteiten op de hoofdlocatie van de vereniging. Dit zien we terug in figuur 7.

Figuur 7 *Mate waarin kinderen volgens de trainers worden betrokken bij activiteiten op de hoofdlocatie van de sportvereniging. (Y-as = aantal respondenten) (N=33)*

Gevolgen van de schoolsportvereniging voor het kind

We hebben trainers gevraagd wat zij denken dat de invloed op kinderen is van het lid zijn van een SSV. Dit hebben we gedaan door hen een aantal stellingen voor te leggen waarop zij konden antwoorden in hoeverre zij denken dat deze waar zijn. De antwoordmogelijkheden zijn: helemaal niet waar, niet waar, neutraal, waar en helemaal waar. Alle 33 trainers denken dat de schoolsportvereniging ervoor zorgt dat kinderen vaker sporten en talenten in zichzelf ontdekken. Ook drie andere gevolgen zien relatief veel trainers als waar of helemaal waar: kinderen houden zich door de SSV beter aan gedragsregels, kinderen leren door de SSV meer andere kinderen uit de buurt kennen, en kinderen leren bij de SSV sociale competenties (zie tabel 11).

Tabel 13 Aantal trainers dat denkt dat onderstaande stellingen waar of helemaal waar zijn. (N=33)

De schoolsportvereniging zorgt ervoor dat kinderen:	Aantal trainers
Vaker sporten	33
Talenten in zichzelf ontdekken	33
Sociale competenties leren	31
Meer kinderen in de buurt leren kennen	27
Zich beter aan gedragsregels houden	26
Meer gevoel van eigenwaarde krijgen	21
Gezonder en fitter zijn	18
Hun agressie beter kunnen beheersen	15
Beter tegen hun verlies kunnen	10
Het leuker vinden om buiten te spelen	10
Samen met ouders iets ondernemen	8
Het leuker vinden om naar school te gaan	7

Betrokkenheid van ouders bij de schoolsportvereniging

In 2008 gaf bijna de helft van de trainers aan dat weinig of geen ouders trainingen bezochten. Geen van de destijds bevroegde trainers had de ervaring dat ouders hen assisteerden tijdens trainingen. Dit kan veroorzaakt zijn doordat bijna geen in 2008 responderende trainers de ouders ooit vroegen om te helpen.

In 2009 geven de trainers op deze vragen dezelfde antwoorden. Vijfentwintig van de 33 ondervraagde trainers vraagt nooit hulp aan ouders tijdens een training. De overige acht doen dit soms. Slechts één trainer geeft aan dat de meeste ouders assisteren bij een training. Twaalf trainers zeggen dat weinig of geen ouders dit doen en zeventien van hen geven aan dat deze vraag niet van toepassing is. Het aantal ouders dat bij trainingen komt kijken is volgens de responderende trainers zeer gering. Het kan zijn dat coördinatoren en trainers het niet gewenst vinden dat ouders komen kijken en helpen tijdens trainingen. Als trainingen bijvoorbeeld in een sporthal plaatsvinden, dan kan het komen en gaan van ouders deze trainingen verstoren.

Twee trainers geven aan dat de meeste ouders de trainingen bezoeken. Negen van de 33 trainers zeggen dat sommige ouders dit doen. Volgens de trainers bezoeken meer ouders de wedstrijden. Twee van hen zeggen dat bijna alle ouders naar wedstrijden komen kijken, twee dat de meeste ouders dit doen, een dat de helft van de ouders wedstrijden bezoekt en tien trainers geven aan dat sommige ouders naar wedstrijden van hun kind komen kijken.

Factoren die de trainingen op de schoolsportvereniging beïnvloeden

Negen trainers geven aan dat hun trainingen op incidentele basis van buitenaf negatief worden beïnvloed. We hebben deze trainers gevraagd wat hier de oorzaak van was. Ze konden daarbij kiezen uit zes antwoordmogelijkheden en mochten meerdere antwoorden geven. Vier trainers hebben wel eens meegemaakt dat kinderen die niet aan de training deelnamen deze negatief beïnvloedden door hun gedrag. Ook noemden vier trainers gedrag van ouders. Het weer beïnvloedt volgens twee trainers ook wel eens een training op een negatieve manier.

Dat trainingen vrijwel nooit negatief worden beïnvloed door externe factoren is te verklaren door het feit dat de meeste trainingen niet in de openbare ruimte plaatsvinden. In totaal vinden slechts bij 4 van de 33 sporten (verdeeld over de zes onderzochte SSV's)

trainingen plaats in de openbare ruimte: drie keer op een schoolplein en een keer op een grasveld in een park. In tabel 14 is te zien dat bijna alle trainingen plaatsvinden in een sport-hal of gymzaal. Drie keer maakt de SSV gebruik van een locatie van een sportvereniging. Twee keer is dit bij een voetbalvereniging en een keer bij een honkbalvereniging.

Tabel 14 Locaties trainingen

Locatie	Aantal sporten die daar hun trainingen geven
Gymzaal/sporthal/speelzaal	26 keer
Schoolplein	3 keer
Sportvereniging	3 keer (twee keer voetbal, een keer honkbal)
Park	1 keer (voetbal)

Dat weinig trainingen in de openbare ruimte plaatsvinden is opvallend. Een doel van de SSV is namelijk het creeëren van een toegankelijk sportaanbod. Dit doel is juist te behalen door sport in de openbare ruimte aan te bieden. Daarnaast levert de SSV waarschijnlijk meer een bijdrage aan de leefbaarheid van wijken, wanneer zijn trainingen aanbiedt in de openbare ruimte. Dan is de activiteit namelijk beter zichtbaar dan wanneer deze in een gymzaal of op een sportcomplex plaatsvindt. Ook de kans op contacten tussen bewoners is in de openbare ruimte groter dan in een gymzaal.

8. *Conclusies en aanbevelingen*

Het Rotterdamse College mag in zijn handen klappen. De schoolsportvereniging blijkt een enorme aanwinst te zijn voor de Maasstad door kinderen in sociaal-economisch zwakke wijken georganiseerd te laten sporten. De schoolsportverenigingen (SSV's) zijn in staat om maatwerk te leveren in zogenaamde krachtwijken en slagen erin om op een laagdrempelige manier kinderen te verleiden om lid te worden van een sportvereniging. Lid zijn van een sportclub is voor veel kinderen in deze wijken geen vanzelfsprekendheid. Uit onderzoek in de 40 Vogelaarwijken blijkt dat slechts 7,4% van de bewoners lid is van een sportvereniging, tegen 31% gemiddeld in Nederland (Duijvestijn, 2007: 26).¹⁸ Uit deze studie komt ook naar voren dat het lage percentage verenigingslidmaatschap ook geldt voor Vogelaarwijken met goede sportvoorzieningen en sportaanbieders. Het SCP-onderzoek naar maatschappelijke participatie van kinderen (SCP, 2009) concludeert dat heel vaak financiële redenen worden genoemd voor niet-deelname aan sport. Voor bijstandkinderen geldt dit nog sterker. Het interessante aan de SSV's is dat ze erin slagen om deze drempel te nemen: mensen geven een tekort aan financiën niet als reden aan om *geen* lid te worden van de SSV. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de coördinator van de locale SSV de ouders informeert over en ondersteunt bij het gebruik maken van de stedelijke sportstimuleringsregeling, het Jeugdsportfonds.¹⁹ Kinderen van 4 tot en met 17 jaar van ouders die maximaal 120% van het minimuminkomen (€ 1.350 per maand) verdienen, komen hiervoor in aanmerking. In Rotterdam is het Jeugdsportfonds ondergebracht bij Rotterdam Sportsupport, de organisator van de SSV's.

De inzet van SSV's sluit mooi aan bij de gemeentelijke aandacht in Rotterdam om te investeren in de jeugd. De SSV maakt wijken kindvriendelijker doordat meer kinderen met plezier naar school gaan, de maatschappelijke participatie van de kinderen toeneemt en de gezondheid van de kinderen toeneemt. Daarbij komt dat het imago van de wijken mogelijk verbetert door de focus op sport. Het Sociaal Platform Rotterdam heeft eerder in een advies gesteld dat sport meer moet worden ingezet als middel voor de kwaliteitsverbetering van wijken.

Vier op de tien lid

Uit ons onderzoek blijkt dat de ouders, trainers, docenten, maar vooral ook de kinderen nog steeds enthousiast zijn over de SSV's. Dit is een belangrijke bevinding omdat deze aangeeft dat de vernieuwende aanpak is opgenomen in de reguliere werkwijze en daarmee zijn bestaans-

¹⁸ Duijvestijn, P. (2007). *Sociale infrastructuur van de 40 'krachtwijken' in beeld*. DSP: Amsterdam.

¹⁹ Van de 776 leden van de 6 onderzochte SSV's maken 343 gebruik van het Jeugdsportfonds.

recht aantoon. De bekendheid onder de kinderen (94%) is ook toegenomen. Een mooi resultaat is dat het verenigingslidmaatschap is gestegen van 27% in 2008 naar 40% in 2009. Vier op de tien onderzochte kinderen is lid. Daarbij komt dat 44% van de kinderen die sporten bij de SSV aangeven van meerdere sportverenigingen lid te zijn. De proeftrainingen hebben ook succes: van de kinderen die hieraan deelnemen wordt uiteindelijk 56% lid. Dit betekent dat de eis van NOC*NSF dat vier van de tien kinderen die deelnemen aan de proeftrainingen lid wordt, is behaald.

Het sporten bij een sportvereniging heeft wel als gevolg dat kinderen minder ongeorganiseerd sporten na schooltijd (21% in 2009 tegen 38% in 2008). Dit sluit aan bij één van de motivaties van de ouders om hun kind lid te maken van de SSV, namelijk dat lidmaatschap eraan bijdraagt dat hun kinderen van de straat zijn. Ze zien georganiseerd sporten als nuttige bezigheid. Dit is echter niet de belangrijkste reden. Op één staat het gezondheidsmotief, gevolgd door betaalbaarheid. Dit laatste is interessant omdat het indruist tegen de verwachting dat sportdeelname voor groepen met een laag inkomen te duur zou zijn. Ouders zien nu ook al positieve effecten bij hun kroost. Hun kind is door de SSV gezonder geworden, kijkt minder televisie, sport vaker en vindt het bovendien leuker om buiten te spelen én om naar school te gaan. De laatste twee effecten lijken te bevestigen dat de SSV een bijdrage levert aan de leefbaarheid en kindvriendelijkheid van de buurt.

De betrokkenheid van ouders is niet gestegen. Net als in 2008 bezoekt ongeveer 20% van de ouders af en toe een training of een wedstrijd. Het is jammer dat hier geen stijgende lijn in is te ontdekken. Het vergroten van de ouderbetrokkenheid blijft een belangrijk doel van de SSV. De meeste trainers geven ook aan ouders nooit te vragen om te helpen.

Van de kinderen die nog geen lid zijn, zit 25% al op een sportvereniging en geeft 26% aan in de toekomst wel lid te willen worden. Voor de laatste groep geldt dat de sport die ze leuk vinden nu niet wordt aangeboden.

Aanbevelingen

Hieronder doen we vijf aanbevelingen voor verbetering.

1. Maatwerk: *Zorg voor een goede match tussen vraag én sportaanbod*

De SSV biedt veel verschillende sporten aan. Dit sluit aan bij een grote groep kinderen. Uit ons onderzoek blijkt ook dat meer differentiatie in het sportaanbod ertoe zou kunnen leiden dat de SSV ook die kinderen weet te bereiken die nu nog *geen* lid zijn. Ook voor kinderen die wel lid zijn geldt dat de SSV nog leuker zou zijn als deze ook andere sporten aanbiedt. De behoefte aan andere sporten blijkt vooral te spelen bij meisjes. Alternatieven die zij noemen zijn streetdance/dansen en zwemmen. Tot de mogelijkheden behoort eveneens het opzetten van een roulatiesysteem van bepaalde sporten die afwisselend verschillende SSV aandoen.

2. Geen eilandjescultuur: *Zorg voor goede inbedding bij betrokken verenigingen*

De betrokkenheid van de reguliere sportvereniging bij de SSV is van groot belang. Het is daarom erg jammer dat de trainers het gevoel hebben dat het bestuur van de sportvereniging de SSV minder ondersteunt. De SSV moet geen apart eilandje worden binnen een sportvereniging. Het streven moet blijven dat de SSV integraal onderdeel blijft uitmaken van de betrokken sportverenigingen.

Ik zie echt een wij gevoel ontstaan. De kinderen uit verschillende groepen wachten elkaar na schooltijd op om samen naar de sportclub te fietsen. Ook ben ik blij met de positieve rol van menige ouder. Zo zijn er twee ouders actief geworden als leider bij SV Bolnes, en heeft een van hen zelfs een ploeg van tien moeders verzameld die elke maandagavond zelf voetballen in trainingsvorm.

Hugo van den Berg,
coördinator Schoolsportvereniging
Beverwaard en gymleraar van
basisschool R.K. de Regenboog

Dit schooljaar zijn we met ongeveer vijftien bestaande leden van vorig schooljaar gestart. Waarschijnlijk zijn er vorig jaar veel kinderen afgehaakt doordat er een tijdje geen coördinator was. Momenteel zitten we alweer op

63 leden en volgend jaar willen we naar de 100 toe. Ik merk dat kinderen die lid zijn van SSV Afrikaanderwijk zich socialer gedragen ten opzichte van andere kinderen.

Frank Verhaar,
coördinator van Schoolsport-
vereniging Afrikaanderwijk en
gymleraar van basisschool
De Globetrotter

3. Ouderbetrokkenheid: *Zorg voor gerichte aanpak voor het betrekken van ouders*

Het vergroten van de ouderbetrokkenheid is een belangrijk doel van de SSV. Uit deze meting, maar ook uit die van vorig jaar, blijkt dat dit niet vanzelfsprekendheid is. Het betrekken van ouders in deze wijken vraagt om een programmatische en innovatieve aanpak. Vooralsnog ontbreekt het hieraan. We bevelen aan om hier gericht aandacht aan te besteden door te zorgen voor kennisuitwisseling tussen de SSV's en door de basisscholen en expertisecentra erbij te betrekken. Het analyseren van een aantal *good practises* op succes- en faalfactoren kan inspirerend werken op trainers en coördinatoren.

4. Sport op het buurtplein: *Verzorg wedstrijden en trainingen in de openbare ruimte*

Vrijwel alle trainingen vinden plaats in een sporthal of in een gymlokaal in de school. Dit is op zich een vrij logische constatering. Toch zouden wij ervoor willen pleiten meer trainingen en wedstrijden op buurtpleinen te laten plaatsvinden. Lesgeven op pleintjes of sportvelden in de wijk brengt natuurlijk nieuwe problemen en uitdagingen met zich mee, die er niet zijn bij sport in het gymlokaal. Sporten in de openbare ruimte sluit goed aan bij het doel van de SSV om de leefbaarheid en de kindvriendelijkheid van buurten op een positieve manier te beïnvloeden. Het is daarom aan te bevelen om problemen die ontstaan bij het geven van trainingen in de openbare ruimte te ondervangen, bijvoorbeeld door samen te werken met wijkorganisaties (welzijn, corporaties) of door het betrekken van buurtbewoners.

5. Meer wedstrijden: *Zorg voor meer competitie binnen en tussen schoolsportverenigingen*

De Olympische gedachte geldt ook voor de SSV: meedoen is belangrijker dan winnen. Toch moeten we het belang van het wedstrijdelement niet onderschatten. De kinderen geven zelf aan dat de SSV leuker wordt als er meer wedstrijden zijn. Dit zou kunnen binnen één sport op een SSV, of tussen verschillende sporten en basisscholen. Een tweede argument om meer competitie in de SSV te brengen is dat dit ook een bijdrage kan leveren aan een grotere ouderbetrokkenheid. Ouders zijn eerder geneigd om naar een wedstrijd van hun kind te gaan kijken dan naar een training. Een wedstrijd biedt tevens een mooi platform om een beroep te doen op ouders om vrijwilligerswerk te verrichten.

Colofon

opdrachtgever	Rotterdam Sportsupport
auteurs	Drs. N. Boonstra, drs. N. Hermens, drs. R. van Wonderen
omslag	Grafitall, Valkenswaard
foto omslag & binnenwerk	Rotterdam Sportsupport
uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht telefoon 030-2300799 telefax 030-2300683 e-mail secr@verwey-jonker.nl website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-325-7

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2009, eerste druk
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.

